KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU

formujúca myseľ i srdce

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Jana Mastišová

Kto vie nech učí

Metodický materiál

II.

Projekt „Kto vie, nech učí“ sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Kód projektu: 312011AKK9 Kód výzvy: OPLZ-PO1/2019/DOP/1.3.1-01

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM ĽUDSKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

www.esf.gov.sk www.minedu.gov.sk www.ludskezdroje.gov.sk www.ku.sk

Katolícka univerzita v Ružomberku
Pedagogická fakulta

PaedDr. Jana Mastišová, PhD.

METODICKÝ MATERIÁL II.

Vzdelávací materiál je výstupom projektu „**Kto vie, nech učí**“

Operačný program: Ľudské zdroje
Spolufinancovaný fondom: Európsky sociálny fond
Prioritná os: Vzdelávanie
Kód výzvy: OPLZ-PO1/2019/DOP/1.3.1-01; 312011AKK9
Investičná priorita: Zlepšenie kvality, efektívnosti a prístupu k terciárnemu ekvivalentnému vzdelávaniu s cieľom zvýšiť počet študujúcich a úroveň vzdelania, najmä v prípade znevýhodnených skupín.
Špecifický cieľ: Zvýšiť kvalitu VŠ vzdelávania a rozvoj ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť prepojenie VŠ vzdelávania s potrebami trhu práce.
Hlavný cieľ: Účinnejšie prepojiť teoretické vzdelávanie na akademickej pôde a praktické vzdelávanie v cvičných školách a cvičných školských zariadeniach u študentov Pedagogickej (PF) a Filozofickej fakulty (FF) Katolíckej univerzity (KU) v Ružomberku a dosiahnuť tak skvalitnenie prípravy budúcich pedagógov a odborných pracovníkov.
Podaktivita č. 3: Tvorba podporných metodických a vzdelávacích materiálov

VERBUM – vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku
Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok

ISBN 978-80-561-1073-7

Ružomberok 2023

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM ĽUDSKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OBSAH

Úvod **3**

1 Príprava na profesiu učiteľa **4**

1.1 Profesijné kompetencie učiteľa predprimárneho a primárneho vzdelávania 4

1.2 Profesijná spôsobilosť učiteľa potrebná pre realizáciu pedagogickej diagnostiky ... 5

1.3 Profesijné spôsobilosti potrebné pri projektovaní a plánovaní edukačného procesu 9

1.4 Ciele výchovno-vzdelávacieho procesu 11

1.5 Profesijná spôsobilosť učiteľa potrebná pri sebareflexii pedagogickej činnosti 15

2 Osobitosti pedagogickej praxe v študijnom programe predškolskej a elementárnej pedagogiky **17**

2.1 Organizácia pedagogickej praxe v bakalárskom študijnom programe 18

2.2 Organizácia pedagogickej praxe v magisterskom študijnom programe – učiteľstvo pre primárne vzdelávanie 29

Záver **41**

Literatúra **42**

Úvod

Na základe dlhodobej skúsenosti z pedagogickej praxe študentov si uvedomujeme, že príprava budúcich učiteľov sa má zameriavať na profesionalizáciu učiteľského povolania.

Základy profesionálnych kompetencií získavajú budúci učitelia v rámci učiteľského štúdia na pedagogických fakultách. Počas štúdia si študenti osvojujú a rozvíjajú učiteľské spôsobilosti a zručnosti, ktoré sa utvárajú z dobre osvojených teoretických pedagogicko-psychologických vedomostí.

Predkladaný metodický materiál má dve časti. Prvá sa zameriava na profesionalitu budúcich učiteľov a rozvíjanie ich profesijných kompetencii potrebných pre kvalitné projektovanie a prípravu, realizáciu, tvorbu špecifických (konkrétnych) cieľov, hodnotenie a diagnostikovanie dieťaťa/žiaka.

Zámerom druhej časti metodického materiálu je ponúknuť študentom predškolskej a elementárnej pedagogiky základné informácie pri organizácii a realizácii jednotlivých druhov pedagogických praxí vo výchovno-vzdelávacích inštitúciách.

V snahe pomôcť študentom nadobudnúť praktické skúsenosti s organizáciou pedagogickej praxe, im ponúkame komplexnú informáciu o organizácii, spôsobe, realizácii a podmienkach náčuvovej, výučbovej a súvislej praxe.

1 Príprava na profesiu učiteľa

Súčasná moderná spoločnosť kladie na profesiu učiteľa veľké nároky. Učiteľ sa postupne mení z odovzdávateľa poznatkov na učiteľa, ktorý pomáha žiakovi uľahčovať nielen proces učenia sa, ale jeho výchovou mu tiež pomáha utvárať si vzťah k sebe samému, k spoločnosti a k vlastnému životu. Súčasným sledovaným trendom je profesionalizácia učiteľského povolania vyznačujúca sa určitými znakmi ako je: kvalifikovanosť, odbornosť a prax, ktoré tvoria hlavnú náplň práce učiteľa. Ďalšie dôležité znaky učiteľa profesionála sú: schopnosť diagnostikovať, interpretovať, prognózovať, projektovať, diferencovať, realizovať, kontrolovať a hodnotiť vlastné vedenie a činnosť. Od učiteľa profesionála sa v súčasnej škole teda očakáva jeho nezaujatosť, dôveryhodnosť, záväzné dodržiavanie práv dieťaťa/žiaka a dodržiavanie etických a profesionálnych štandardov jeho správania sa pri výkone povolania.

Z predchádzajúceho textu vyplýva, že práca učiteľa je zložitá a náročná činnosť, ktorej treba venovať pozornosť predovšetkým z hľadiska prípravy študentov – budúcich učiteľov prebiehajúcej na pedagogických fakultách. Príprava budúcich učiteľov je komplexným celkom pozostávajúcim z dvoch častí, a to z teoretickej prípravy a praktického výcviku študentov v oblasti vytvárania profesijných kompetencií práve počas pedagogickej praxe.

1.1 Profesijné kompetencie učiteľa predprimárneho a primárneho vzdelávania

Učiteľské povolanie si od každého učiteľa vyžaduje sústavné rozvíjanie vlastných profesijných kompetencii., ktoré tvoria zložitú štruktúru zahŕňajúcu vedomostnú, schopnostú, skúsenostnú a postojovo-hodnotovú zložku. Úroveň jednotlivých profesijných kompetencií je základom procesu každého učiteľa, pretože ovplyvňujú každú učiteľovu akciu a reflexiu. Profesionálne kompetencie budúceho učiteľa sa podľa R. Dytrtovej a M. Krhutovej (2009) vytvárajú na základe získaných teoretických poznatkov vzdelávaním a ich spojením so zážitkovými poznatkami nadobudnutými v priebehu pedagogickej praxe.

Kompetencia je pojem používaný v bežnej i odbornej praxi. Pojem kompetencia sa podľa I. Tureka (2010) môže vzťahovať na jednotlivcov, sociálne skupiny a inštitúcie ak úspešne dosahujú stanovené ciele a plnia požiadavky kladené na nich okolitým prostredím. Ide o kombináciu vedomostí, zručností a postojov. Osvojovanie kľúčových kompetencií sa považuje za celoživotný proces učenia sa. Podľa E. Petláka (2001) z pedagogicko-didaktického hľadiska je kompetencia okruh pôsobností učiteľa v edukačnom procese, ale aj mimo neho. V odbornej literatúre sa kompetencia (spôsobilosť) často spája s niečím, čo od človeka v určitej pozícii, profesii očakávame. Ide teda o komplexnú schopnosť, spôsobnosť k úspešnému

vykonaniu určitej činnosti. Profesijné kompetencie teda zahŕňajú vedomosti, spôsobilosti, znalosti, postoje, hodnoty a osobnostné charakteristiky, ktoré sú potrebné pri výkone učiteľskej profesie – povolania. Dobrý učiteľ profesionál podľa autoriek B. Kosovej a B. Kasáčovej (2008) by mal ovládať tri základné dimenzie profesijných kompetencii, ktoré na pedagogickej praxi študentov tvoria hlavné kritériá hodnotenia.

1. **Dimenzia DIEŤA/ŽIAK –** do tejto skupiny patria kompetencie:
   - Identifikovať vývinové a individuálne charakteristiky dieťaťa/žiaka – ide o schopnosť učiteľa poznať zákonitosti psychického a fyzického vývinu, vedieť diagnostikovať dieťa/žiaka a akceptovať individualitu každého dieťaťa/žiaka.
2. **Dimenzia EDUKAČNÝ PROCES** – do tejto skupiny zaraďujeme kompetencie súvisiace s plánovaním, realizáciou a hodnotením edukačných procesov. Budúci učiteľ z hľadiska edukačného procesu musí ovládať:
   - obsah a didaktiku vyučovacieho procesu, plánovať a projektovať výchovno-vzdelávací proces, hodnotiť jeho priebeh a výsledky vyučovania a učenia detí/žiakov.

   V oblasti plánovania má učiteľ spôsobilosť:
   - vymedziť a formulovať ciele edukačného procesu v podobe učebných požiadaviek, uskutočniť didaktickú analýzu učiva,
   - poznať edukačné metódy a formy, ktoré podporujú predovšetkým aktívne učenie sa detí/žiakov.
3. **Dimenzia SEBAROZVOJ UČITEĽA** – do tejto skupiny zaraďujeme profesijné kompetencie zamerané na sebavzdelávanie, sebazdokonaľovanie osobnosti učiteľa.

   Profesijné kompetencie učiteľov sú rozdelené na všeobecné a špecifické spôsobilosti. Pre budúcich učiteľov – študentov je potrebné počas praktického výcviku rozvíjať predovšetkým špecifické spôsobilosti (kompetencie).

1.2 Profesijná spôsobilosť učiteľa potrebná pre realizáciu pedagogickej diagnostiky

Dôležitou špecifickou kompetenciou učiteľa z dimenzie dieťa/žiak je schopnosť poznať a vedieť diagnostikovať individuálne špecifiká dieťaťa resp. žiaka. Cieľom diagnostickej činnosti učiteľa v škole je poznávanie, posudzovanie a hodnotenie účastníkov výchovno-vzdelávacieho procesu. Diagnostika sa zameriava na zložku obsahovú (zisťovanie úrovne vedomostí, zručností a návykov) a procesuálnu (spôsob procesu edukácie).

Pedagogická diagnostika je podľa P. Gavoru (2010) vednou disciplínou, ktorá sa zaoberá otázkami diagnostikovania v edukačnom prostredí. Je to komplexný proces, ktorého cieľom je

posudzovanie individuálnych zvláštností jedinca, ktoré môžu ovplyvňovať efektívnosť edukačného pôsobenia. Ide o dlhodobý proces, ktorý má nasledujúce etapy:

1. **prípravná etapa**– zhromažďovanie didaktických údajov o dieťati/žiakovi a príprava učebných úloh, ktoré sú odvodené od edukačného cieľa;
2. **realizačná etapa**– registrovanie konania a správania sa dieťaťa;
3. **etapa spracovania získaných údajov** – ide o zavŕšenie procesu diagnostikovania, hodnotenie výkonu;
4. **etapa interpretácie získaných údajov.**

Základnou diagnostickou metódou, ktorú využívajú študenti počas pedagogickej praxe je **pozorovanie**. Ide o premyslené a plánované vnímanie javov s konkrétnym cieľom. Počas realizácie pozorovania je potrebné dodržiavať nasledovné zásady:

- pozorovanie robiť počas trvania pedagogickej praxe;
- prejavy dieťaťa počas pozorovania hodnotiť komplexne;
- pozorovať všetky činnosti dieťaťa.

Pri realizácii pedagogickej diagnostike môže študent využívať niekoľko druhov pozorovania:

- priame – prebieha medzi pozorovateľom a pozorovaným
- nepriame – sa realizuje prostredníctvom záznamu zo situácie
- štruktúrované – vytvorenie si určitých kategórií pre sledované javy
- neštruktúrované – zaznamenanie javov, ktoré sme zaregistrovali
- krátkodobé – realizuje sa práve v danej chvíli – spozorovanie niečo neobvyklé v správaní dieťaťa/žiaka
- individuálne alebo skupinové

Pri pozorovaní je vhodné si jednotlivé výsledky zaznamenávať do vopred pripravených pozorovacích záznamov. Pozorovací záznam študenta musí obsahovať nasledujúce oblasti:

- oblasť motoriky
- oblasť grafomotoriky
- oblasť laterality
- oblasť percepcie
- oblasť rozumových schopností
- oblasť komunikácie
- oblasť citového a sociálneho vývinu
- oblasť sebaobslužných činností.

Vhodnou diagnostickou metódou, ktorú môžu študenti využívať je tiež metóda **rozhovoru,** založená na individuálnom prístupe a priamom kontakte s dieťaťom. Diagnostický rozhovor sa od bežného líši v niekoľkých oblastiach:

- diagnostický rozhovor sa uskutočňuje s jasným zámerom,
- obsahuje štandardizované otázky, zamerané na vopred definované oblasti,
- realizuje sa za štandardných podmienok,
- interpretácia získaných údajov má odborný charakter,
- realizuje ho učiteľ – študent, ktorý je na rozhovor dobre pripravený.

Počas diagnostického rozhovoru môže študent využívať otázky – **uzavreté, polouzavreté, otvorené**. Diagnostický rozhovor môže byť – **štruktúrovaný** – dopredu pripravené otázky a ich poradie, **pološtruktúrovaný** – pripravené len základné (jadrové) otázky a **neštruktúrovaný** – otázky vznikajú v priebehu rozhovoru.

Potrebné dodržiavať fázy rozhovoru:

- **Úvodná fáza – nadviazanie kontaktu**
- **Jadro rozhovoru** – získavanie informácií, ktoré majú diagnostický charakter
- **Záver rozhovoru** – uvoľnenie napätia, ktoré mohlo počas diagnostikovania vzniknúť.

Medzi primárne diagnostické metódy v materskej škole patrí **hra**. Práve hrou môžeme diagnostikovať celú osobnosť dieťaťa. Pri diagnostike prostredníctvom hry si študent všíma: pohybové schopnosti, mimiku, gestá, všetky prejavy dieťaťa, komunikačné schopnosti, celkové správanie, záujmy, vôľové a povahové vlastnosti, citové zaujatie, používanie hračiek, dodržiavanie pravidiel a zapojenie do hry a do skupiny.

Pri pedagogickej diagnostike môže študent využívať množstvo hier, napr. od autoriek Podhájecká (2011), Valachová (2009), Tomanová (2006), Končeková (2005), Fülőpová – Zelinová (2003), ktoré odporúčajú využívať hry: **námetové, konštruktívne, dramatizujúce, manipulačné, intelektové, senzorické, pohybové, slovné, námetové, konštruktívne,** ale aj **hry didaktické.**

Ďalšou metódou pedagogického diagnostikovania, ktorú môžu využívať aj učitelia v materskej škole je testovanie. Ide o metódu, ktorú si učitelia pripravujú prevažne sami. Testy sa môžu využívať vo viacerých situáciách. Učitelia využívajú testy:

- **vstupné –** určené na zisťovanie úrovne vedomostí a zručností detí;
- **priebežné –** informácia o úrovni rozsahu vedomostí a zručností v priebehu školského roku;

- **výstupné** – pomáhajú pri objektívnom zhodnotení dosiahnutej úrovne vedomostí a zručností na konci školského roku.

Výsledky pedagogickej diagnostiky nám majú pomáhať pri ďalšej práci s dieťaťom a nie na porovnávanie konkrétneho dieťaťa s ostatnými deťmi.

Pedagogická diagnostika v primárnom vzdelávaní

V primárnom vzdelávaní je pedagogické diagnostikovanie najfrekventovanejšia činnosť učiteľa. Je to systematická, pravidelná činnosť, prostredníctvom ktorej učiteľ získava dôležité informácie o žiakovi, ktoré potrebuje na to, aby žiakovi reguloval jeho učenie sa, podporil ho, motivoval a urobil pre žiaka určité korekčné opatrenia napr. doučovanie.

Študent počas praxe v základnej škole môže diagnostikovať nasledujúce vlastnosti:

- **Kognitívne vlastnosti** - pozornosť, pamäť, vedomosti, zručnosti a schopnosti
- **Tvorivosť**
- **Afektívne vlastnosti –** postoje, motívy, hodnoty, záujmy
- **Osobnostné vlastnosti –** sebapoňatie a sebaoceňovanie
- **Zdravotný stav, únavu**

Z hľadiska úlohy diagnostikovania vo vyučovacom procese rozlišujeme:

Vstupné diagnostikovanie – prebieha na začiatku určitej etapy vzdelávania pred začatím školskej dochádzky alebo ročníka. Ide o stanovenie predpokladov žiaka, poznanie kognitívnej úrovne, emocionálneho stavu a socializácie.

Formatívne diagnostikovanie – uskutočňuje sa počas vyučovania, ide o najčastejší spôsob diagnostikovania. Učiteľ hodnotí činnosť žiakov explicitne (pochvala, vyjadrenie uznania, napomenutie, negatívne ocenenie). Pre tento typ diagnostikovania nie je vhodné známkovanie. Väčšina formatívneho diagnostikovania sa uskutočňuje spontánne, počas priameho pozorovania. Slúži na identifikovanie potrieb žiaka a prispôsobenie jeho výučbe. Ide o hodnotenie pre učenie, preto by malo poskytovať žiakovi spätnú väzbu.

Sumárne diagnostikovanie – uskutočňuje sa na konci určitej etapy vzdelávania, tematického celku. Je to súhrnné , bilancujúce diagnostikovanie. V rámci sumárneho diagnostikovania učiteľ využíva verbálne hodnotenie a hodnotenie známkou (klasifikácia).

Učiteľ primárneho vzdelávania v rámci diagnostikovania môže využívať aj **hodnotenie.** Práve hodnotenie je najdôležitejší produkt diagnostickej činnosti učiteľa. Je interpretáciou učiteľa, ktorou vyjadruje kvalitu, kvantitu, intenzitu žiaka (Kožuchová, 2011, s. 20). Pri hodnotení výkonu žiaka musíme brať do úvahy tri aspekty:

- výkon žiaka k ostatným žiakom v triede
- výkon žiaka k jeho minulému výkonu
- výkonový štandard daného predmetu

Pedagogické diagnostikovanie je veľmi dôležitý proces, ktorý slúži nielen učiteľovi, ale tiež žiakovi, všetkým žiakom v triede a rodičom. Základy diagnostickej kompetencie získava budúci učiteľ počas štúdia na vysokej škole v predmete pedagogická diagnostika ale aj počas pedagogickej praxe.

1.3 Profesijné spôsobilosti potrebné pri projektovaní a plánovaní edukačného procesu

Pri plánovaní a príprave výchovno-vzdelávacieho procesu využívajú učitelia všetky kompetencie, ktoré sú pre vykonávanie danej profesie potrebné. Z hľadiska aktuálnosti sú to predovšetkým kompetencie pedagogické a didakticko-psychologické, ale dôležitú úlohu zohrávajú aj vyššie uvedené diagnostické kompetencie. Ich využívanie prispieva k rozvoju kognitívnych a nonkognitívny zručností, ale aj pri rozvíjaní sociálnych zručností detí/žiakov.

Základnou špecifickou spôsobilosťou učiteľov v riadení edukačného procesu je poznať platné dokumenty jednotlivých kurikúl, vedieť vybrať obsah, ktorý je v súlade s požadovanými cieľmi, poznať problematiku plánovania a projektovania samotného edukačného procesu, poznať a vedieť konkretizovať výchovno-vzdelávacie ciele orientované na dieťa či žiaka, poznať metódy a formy práce podporujúce aktívne učenie sa vzhľadom na individuálne potreby dieťaťa/žiaka, ale tiež poznať spôsoby hodnotenia a vedieť stanoviť kritériá hodnotenia.

Výchovno-vzdelávací proces môžeme definovať ako interakciu učiteľa a dieťaťa či žiaka. Aj preto počas edukačného procesu musí učiteľ dbať na to, aby dieťa nielen vzdelával ale aj vychovával. Podľa M. Vargovej (2011) samotné učenie v predprimárnom vzdelávaní by malo rozširovať osobnostné rozmery jednotlivca nabitého vedomosťami a robiť z neho osobnosť aktívnu, samostatnú, tvorivú a zodpovednú. Od učiteľa predprimárneho vzdelávania sa očakáva, že je schopný realizovať samotný edukačný proces v zmysle princípov štátnej kurikulárnej politiky.

Plánovanie edukácie v predprimárnom vzdelávaní sa realizuje prostredníctvom denných činností, ktoré sú uvedené v Štátnom vzdelávacom programe pre predprimárne vzdelávanie v materských školách (2016). Medzi formy denných činností zaraďujeme:

- **hry a činnosti podľa výberu detí** – v ktorých sa uplatňuje spontánnosť a tvorivá aktivita detí;

- **zdravotné cvičenie –** ktoré sa realizuje každý deň, v rámci dopoludňajšej výchovno-vzdelávacej činnosti;
- **vzdelávacia aktivita –** je cieľavedomá, systematická, zmysluplná, konkrétna výchovno-vzdelávacia činnosť, ktorá má rešpektovať potreby dieťaťa s uplatňovaním aktivizujúcich a interaktívnych metód. Uskutočňuje sa prostredníctvom nasledujúcich foriem práce – v skupine detí, frontálne, súčasne so všetkými deťmi, ale aj individuálne;
- **pobyt vonku –** sa uskutočňuje každý deň s rôznym obsahom zamerania, neuskutočňuje sa iba v nepriaznivom počasí;
- **činnosti zabezpečujúce životosprávu –** zahŕňajú osobnú hygienu a desiatu, obed, olovrant, odpočinok.

Uvedené formy môžu nasledovať za sebou ako samostatné organizačné formy, z hľadiska výberu cieľov a obsahu však môžu tvoriť jeden obsahový celok počas jedného dňa, týždňa alebo mesiaca. Časové vymedzenie je v kompetencii učiteľky pri zohľadňovaní vnútorných a vonkajších podmienok školy.

Príprava a plánovanie v edukačnom procese podľa J. Duchovičovej a A. Lazíkovej (2008) ďalej zahŕňa:

- **poznanie podmienok realizácie didaktickej analýzy učiva**
- **výber činností a ich časové, organizačné a priestorové rozvrhnutie**
- **prípravu všetkých pomôcok**

Konečná podoba výchovno-vzdelávacej činnosti je vždy odrazom tvorivosti učiteľa a jej odborno-metodickej úrovne.

Primárne vzdelávanie:

Projekt prípravy na edukačnú činnosť v primárnom vzdelávaní je podľa A. Douškovej a Š. Porubského (2006) návrhom určitého logického usporiadania aktivít učiteľa a žiakov, ako sledu pedagogických situácií smerujúcich k plánovanému cieľu. Samotný projekt prípravy je koncipovaný z nasledujúcich častí:

- logický sled situácií
- jasné vymedzenie učebných požiadaviek
- zásady učebných úloh, ktoré by mali byť pre žiaka motivačné
- organizácia učebných činností
- metódy osvojovania obsahu učiva
- didaktické prostriedky (učebné a didaktické pomôcky, učebné texty, didaktické testy, didaktické technika)

Byť dobrým učiteľom, profesionálom, znamená vo výchovno-vzdelávacom procese preferovať také formy a metódy práce, pomocou ktorých rozvíjame potenciál všetkých žiakov. Používaním vhodných metód zabezpečí učiteľ rozvoj každého jedinca a pripraví ho na budúce sebavzdelávanie a kreatívnosť. Z uvedeného vyplýva, že v súčasnom edukačnom procese je potrebné presadzovať také metódy a formy výučby, ktoré sú pre *žiakov motivujúce, aktivizujúce, metódy rozvíjajúce ich iniciatívu, predstavivosť, samostatnosť, tvorivosť, experimentovanie, pátranie, manipuláciu, objavovanie a prežívanie.*

Plánovanie a projektovanie v škole predstavuje konkrétne činnosti učiteľov, ktoré sú spojené s efektívnym riadením edukačných procesov na rôznych úrovniach riadenia. Správne riešenia situácii v edukačnom procese sú previerkou profesionality a osobnej zrelosti každého učiteľa. Profesionalite sa učiteľ nenaučí, ale do profesionality sa musí dostať.

1.4 Ciele výchovno-vzdelávacieho procesu

Na začiatku každého výchovno-vzdelávacieho procesu je dôležité a potrebné stanoviť si určitý výsledok očakávania – výchovno-vzdelávací (edukačný) cieľ. Výchovno-vzdelávací cieľ je určitá ideálna predstava toho, čo sa má v činnosti dosiahnuť, stav, ktorý sa má dosiahnuť počas realizácie edukačného procesu. Určujú čo má učiteľ dieťa/žiaka naučiť, čo má vedieť, ktoré kompetencie si má osvojiť. Podľa M. Vargovej (2011) ciele dávajú edukačnému procesu určitú postupnosť, pomáhajú učiteľovi zvoliť si primerané metódy vyučovania i hodnotenia. Z hľadiska konkrétnosti môžeme výchovno-vzdelávacie ciele usporiadať na:

- **Všeobecné ciele** – slúži učiteľom ako základná orientácia, je charakteristická ich všeobecná, abstraktná formulácia napr. žiaci si osvoja určité kľúčové kompetencie;
- **Čiastkové (rámcové) ciele** – predstavujú konkrétnejšiu formuláciu cieľov napr. žiak dokáže navrhnúť postup, iné riešenie;
- **Špecifické (konkrétne) ciele** – jednoznačne definujú stav osobnosti, správania žiaka, ktorý sa má dosiahnuť na konci edukačného procesu – čo sa má žiak naučiť, čo má vedieť – konkrétne vedomosti, zručnosti, návyky a postoje: žiak bude vedieť uviesť mená domácich zvierat.

Konkrétne ciele vyučovacieho procesu by mali podľa I. Tureka (2005) spĺňať nasledujúce požiadavky:

- **Konzistentnosť** – podriadenosť nižších cieľov cieľom vyšším,
- **Primeranosť** – súlad požiadaviek s reálnymi podmienkami vyučovacieho procesu,

- **Vyjadrenie v pojmoch výkonov žiakov** – cieľ má opisovať konečný stav, ktorý sa má počas vyučovania dosiahnuť, nemá vyjadrovať pomenovanie činnosti učiteľa (napr. oboznámiť žiakov s vlastnosťami vody),
- **Jednoznačnosť** – formulácia cieľa slovami, ktoré nepripúšťajú viacznačný výklad ich zmyslu ani učiteľmi, ani žiakmi,
- **Kontrolovateľnosť**, **merateľnosť** – stanoviť cieľ tak, aby umožnil porovnať dosiahnuté výsledky s vytýčenými cieľmi a rozhodnúť, do akej miery ciele dosiahli.

Výkon žiakov/detí treba pri formulácii špecifických cieľov opísať **aktívnymi** alebo **činnostnými slovesami**, ktoré predstavujú pozorovateľnú činnosť (nakresliť, vypočítať, ukázať, definovať, vyhľadať na obrázku). Nemali by sa používať slovesá: vedieť, chápať, naučiť sa. Špecifické ciele majú jednoznačne definovať stav, ktorý sa má dosiahnuť. Pri formulácii špecifických cieľov si musí učiteľ uvedomiť, že existujú viaceré úrovne osvojovania si učiva, ktorým zodpovedajú aj príslušné ciele. Podľa psychických procesov učiacich sa ich rozdeľujeme na:

- **Kognitívne** (poznávacie) – zahŕňajú oblasť vedomostí, intelektuálnych zručností, poznávacích schopností. Prevažujú pri vzdelávaní, preto ich tiež označujeme ako vzdelávacie.
- **Afektívne –** zahŕňajú oblasť citovú, oblasť postojov, hodnotovej orientácie. Ich dosahovanie je hlavným zámerom výchovy, preto sa nazývajú výchovné ciele.
- **Psychomotorické –** zahŕňajú oblasť motorických zručností a návykov za účasti psychických procesov. Dominujú predovšetkým v praktických činnostiach, preto sa nazývajú ciele výcvikové (Turek, 2010).

Najznámejším pokusom o klasifikáciu vzdelávacích cieľov je Bloomova taxonómia. Taxonómia B. S. Blooma a jeho spolupracovníkov sa skladá zo šiestich hierarchicky usporiadaných kategórií cieľov: **znalosť** (vedomosť) **zapamätanie**, **porozumenie, aplikácia, analýza, syntéza, hodnotenie posúdenie** (Turek, 2010). V každej kategórii je potrebné správne formulovať špecifický cieľ prostredníctvom – **aktívneho slovesa,** každý špecifický cieľ musí byť zameraný na činnosť žiaka (napr.: *doplniť, opísať, určiť, ilustrovať, vysvetliť, vyjadriť vlastnými slovami, nakresliť, aplikovať, demonštrovať, vyhľadať, rozčleniť, určiť, kategorizovať, navrhnúť, vyvodiť záver, hodnotiť, porovnať, posúdiť, zhodnotiť*). Na základe viacerých výskumov autori L. A. Andersonová a D. R. Krathwohl upravili Bloomovu taxonómiu. Zmena nastala predovšetkým v posledných dvoch poznávacích stupňoch.

Z taxonómie B. S. Blooma vychádzajú ostatné taxonómie, ktoré môže učiteľ a študent pri stanovení vlastných špecifických cieľov využívať. Ide napríklad o taxonómiu B. Niemierka, D. B. Krathwohla – zameraná na výchovné ciele v afektívnej oblasti a taxonómia cieľov M. Simpsona využívaná pri stanovení konkrétnych cieľov v psychomotorickej oblasti.

Určovanie špecifických cieľov pozostáva nasledujúcich častí:

- **Výkon –** čo má žiak vedieť (poznať, naučiť sa)
- **Kvalita výkonu –** čo znamená vedieť (poznať, naučiť sa)
- **Podmienky výkonu** – za akých podmienok to má žiak vedieť (poznať, naučiť sa)
- **Norma výkonu** – do akej miery to má žiak vedieť (poznať, naučiť sa, osvojiť si).

Výsledkom aktívnej činnosti žiaka je určitý **konkrétny produkt**, ktorý je merateľný, kontrolovateľný, napomáha spätnej väzbe. Tento produkt dosiahne učiteľ **správnym výberom metód**.

Tabuľka 1 Upravená Bloomova taxonómia cieľov

Kategória	**Proces formovania základných schopností**	**Návrh metód**	**Produkty tohto procesu**
Zapamätávanie	Pomenovať, formulovať, vysvetliť, definovať, určiť, priradiť, reprodukovať, opísať, opakovať, zoradiť, spoznať, napísať, doplniť	Rozprávanie, vysvetľovanie, výklad	Zápis, náčrt, výstrižok
Porozumenie	Dokázať, zdôvodniť, uviesť príklad, interpretovať, vedieť vysvetliť, porovnať, doplniť, inak formulovať, načrtnúť, vyplniť, opraviť, skontrolovať, rozšíriť, rozlíšiť	Výklad, slovný opis, práca s PZ, s učebnicou	Zápis, opis, zoznam, tabuľka, doplňovačka
Aplikácia	Nakresliť, aplikovať, plánovať, usporiadať, diskutovať, navrhnúť, použiť, riešiť, zostaviť, vybrať, vyhľadať, demonštrovať, rozhodnúť, vypočítať, aplikovať	Kreslenie, práca s inou literatúrou, práca v skupinách	Ilustrácia, mapa, krížovka, schéma, model, vypracovanie úlohy, cvičenia
Analýza	Porovnať, urobiť rozbor – analyzovať, rozdeliť, nájsť princíp usporiadania, rozhodnúť, špecifikovať, rozlíšiť, prirovnať, porovnať, rozčleniť, určiť	Rozhovor v kruhu, diskusia, rozbor textu, práca v skupinách	Referát, porovnanie výsledkov, tabuľka, schéma
Syntéza	Vymyslieť, sformulovať, modifikovať, kontrolovať, skladať, zobraziť, navrhnúť, ohodnotiť, vyjadriť, zhrnúť, vyvodiť záver, nájsť analógiu, dokázať, vytvoriť hypotézu, kategorizovať, klasifikovať, kombinovať, napísať správu, organizovať	Hra, spev, demonštračné metódy, modelovanie, diskusia, práca v skupine, individuálna, dialóg, rozhovor	Nápad na hru, pieseň, pantomímu, dramatizáciu, scénku, situačnú modlitbu, názor, hypotéza, projekt, plagát, komiks
Hodnotiace posúdenie	Posúdiť hodnotu, vysloviť mienku, zhodnotiť, obhájiť, zdôvodniť, porovnať, oceniť, argumentovať, vyvodiť závery, oponovať, preveriť, vybrať, uviesť klady a zápory, diskutovať, zostaviť hierarchiu,	Slovná, deduktívna, induktívna	List, diskusia, zhodnotenie, autoevalvácia, vyriešenie problému, dilemy, formulovanie myšlienky, nápadu

1.5 Profesijná spôsobilosť učiteľa potrebná pri sebareflexii pedagogickej činnosti

Do zoznamu základných pedagogických spôsobilostí učiteľa a budúceho učiteľa patria tie, ktoré prispievajú k úspešnosti vyučovania. Ide o nasledujúce spôsobilosti (kompetencie):

- plánovanie a príprava výchovno-vzdelávacieho procesu,
- realizácia výchovno-vzdelávacieho procesu,
- riadenie a organizácia výchovno-vzdelávacieho procesu,
- hodnotenie efektívnosti výchovno-vzdelávacieho procesu

Efektívnosť a úspešnosť výchovno-vzdelávacieho procesu do značnej miery ovplyvňuje nielen jeho realizácia a riadenie vyučovacej jednotky, ale aj sebareflexia (sebahodnotenie) učiteľa. Sebareflexiou pedagogickej činnosti učiteľa rozumie I. Turek (2010, s. 136) „uvedomenie si , analýzu, hodnotenie, usporiadanie a zovšeobecňovanie svojich vlastných pedagogických skúseností a poznatkov“. Na základe uvedenej definície je sebareflexia proces, ktorý umožňuje každému učiteľovi stať sa lepším profesionálom. Pri sebareflexii hodnotí učiteľ seba samého, premýšľa o metódach a organizačných formách, ktoré počas vyučovacej jednotky využíval, ale tiež premýšľa o postojoch a vlastných konaniach. Preto by mala pedagogická sebareflexia by mala plniť niekoľko funkcií: ***poznávaciu*** *(uvedomenie si aký som učiteľ),* ***spätnoväzbovú*** *(uvedomenie si ako na postupy učiteľa reagujú deti/žiaci),* ***preventívnu*** *(je potrebné aby učiteľ premýšľal nad budúcim reagovaním žiakov a tým sa vyhol možným konfliktom),* ***rozvíjajúcu*** *(ide o funkciu, ktorá učiteľovi pomáha pri jeho sebazdokonaľovaní) a* ***relaxačnú*** *(spomínanie na príjemné zážitky z vyučovania, ktoré učiteľovi prinášajú určité uspokojenie z jeho práce).*

Učiteľ môže sebareflexiu vykonávať rôznymi spôsobmi ako sú:

- **sebamonitorovanie –** učiteľ si počas výučby kladie otázky (napr.: *Rozumejú žiaci tomu čo rozprávam?*)
- **audiozáznamy a videozáznamy**
- **informácie od žiakov** – učiteľ môže využiť anonymný dotazník pre žiakov, rozhovor s deťmi/žiakmi,
- **učebné výsledky žiakov** – zaraďujeme sem pripravené didaktické testy,
- **pedagogické portfólio** – využívajú aj študenti pripravujúci sa na povolanie budúceho učiteľa. Ide o súbor predkladaných materiálov na vyhodnotenie učiteľa/študenta z jeho pedagogickej činnosti.

Zdokonaľovanie učiteľských schopností a zručností s vyústením do profesijných kompetencií učiteľa sa nemôže realizovať len teoreticky, ale predovšetkým osobnou skúsenosťou, ktorú budúci učiteľ – študent získava v priebehu pedagogickej praxe počas štúdia.

2 Osobitosti pedagogickej praxe v študijnom programe predškolskej a elementárnej pedagogiky

Študijný odbor sa zameriava na praktickú prípravu študentov v bakalárskom a magisterskom štúdiu.

Pedagogická prax v bakalárskom štúdiu sa realizuje ako:

- **pedagogická prax 1, 2 (hospitačná, výučbová, bloková)** – jej cieľom je poznať a rozumieť problematike edukačnej činnosti v materskej škole a v školskom klube detí, nadobudnúť poznatky a spôsobilosti potrebné pri práci s deťmi, identifikovať, porovnávať a analyzovať osobitosti edukačného procesu, oboznámiť sa s edukačnou činnosťou učiteľa, nadobudnúť schopnosť rozvíjať a formovať základné profesionálne spôsobilosti a návyky na projektovanie riadenia edukačného procesu, analyzovať, zdôvodňovať a hodnotiť vlastné edukačné činnosti – spracovať sebareflexiu, spracovať pedagogickú diagnostiku vybraného dieťaťa a oboznámiť sa s odbornou pedagogickou, psychologickou a didaktickou dokumentáciou učiteľa;
- **semestrálny projekt 1, 2 – súvislá prax (výučbová, súvislá)** – úspešným absolvovaním predmetu si študent prehĺbi konkrétne predstavy o pedagogických a psychologických osobitostiach výchovno-vzdelávacej činnosti učiteľa v materskej škole a v školskom klube detí, upevní si osobnostné predpoklady a učiteľské kompetencie (spôsobilosti realizácie riadenia edukačného procesu, komunikatívne, diagnostické, hodnotiace a sebahodnotiace).

Pedagogická prax v magisterskom štúdiu sa realizuje ako:

Pedagogická prax v magisterskom štúdiu sa realizuje ako:

- **pedagogická prax 1, 2 – (hospitačná, výučbová, bloková) –** cieľom praxe je porozumieť problematike edukačnej činnosti v primárnom vzdelávaní, nadobudnúť metodické poznatky a spôsobilosti potrebné pri práci so žiakmi 1. stupňa základnej školy. Po absolvovaní praxe nadobudne študent schopnosť organizovať výchovno-vzdelávaciu činnosť, plánovať a vyberať primerané špecifické ciele, obsah, metódy, formy a stratégie vyučovacieho procesu zamerané na edukačné potreby žiakov. Analyzovať a hodnotiť vlastný výstup a na základe postrehov cvičného učiteľa a ostatných študentov vedieť spracovať sebareflexiu a oboznamovať sa s diagnostickými technikami a metódami, ktoré sa využívajú v primárnom vzdelávaní.

- **semestrálny projekt 1, 2 – (výučbová, súvislá)** - cieľom praxe je získať praktické zručnosti pre zabezpečenie samostatných pedagogických činností v reálnom prostredí základnej školy primárneho vzdelávania a nadobudnúť metodologickú spôsobilosť tvorivo koncipovať a aplikovať vlastné projekty výučby predmetov v primárnom vzdelávaní.

2.1 Organizácia pedagogickej praxe v bakalárskom študijnom programe

Prax 1, 2 sa realizuje skupinovou, blokovou formou. Je to prax náčuvová a výučbová, ktorú študenti realizujú v cvičných materských školách, v 3. a 4. semestri.

Semestrálny projekt 1, 2 sa realizuje individuálnou formou a študenti absolvujú súvislú pedagogickú prax v MŠ/ŠKD v mieste svojho bydliska v 5. a 6. semestri.

Miesto realizácie pedagogickej praxe:

- ***Skupinová pedagogická prax***
  - študenti dennej formy štúdia absolvujú pedagogickú prax 1 a 2 v cvičných školských zariadeniach PF KU v Ružomberku (MŠ/ŠKD);
- ***Individuálna pedagogická prax***
  - študenti dennej formy štúdia absolvujú súvislú pedagogickú prax v MŠ/ŠKD v mieste svojho bydliska (Semestrálny projekt 1, Semestrálny projekt 2);
- ***Študenti externej formy štúdia***
  - si zabezpečujú pedagogickú prax individuálne v MŠ/ŠKD v mieste svojho bydliska (Pedagogická prax 1, Pedagogická prax 2; Semestrálny projekt 1, Semestrálny projekt 2);

Spôsob realizácie: pedagogická prax v MŠ/ŠKD sa realizuje formou:

- ***hospitácií*** – študent prostredníctvom pedagogického pozorovania sleduje, identifikuje, kategorizuje pozorované javy a zaznamenáva ich do vopred pripravených pozorovacích protokolov; hospitácie študent absolvuje u cvičného učiteľa/vychovávateľa v prostrední materskej školy/školského klubu detí vo všetkých vzdelávacích oblastiach predprimárneho vzdelávania/tematických oblastiach výchovy v školskom klube detí;
- ***aktívnej asistentskej činnosti študenta*** – študent aktívne vstupuje do kontaktu s deťmi predovšetkým počas pedagogickej praxe 1 a pedagogickej praxe 2 a ide o asistentskú činnosť, t. j. prípravu pomôcok, individuálna pomoc deťom, aktívna pomoc deťom aj cvičnému učiteľovi pri presúvaní detí;
- ***aktívnej účasti študenta – realizácia výstupov***

- *mikrovýstupy,* t.j. krátke aktivity, ktoré študent plánuje a realizuje v prostredí MŠ/ŠKD a vstupuje tak aktívne do kontaktu s deťmi/so žiakmi;
- *samostatné výstupy*, t.j. študent plánuje, organizuje a realizuje vlastné projekty výučby – výchovno-vzdelávacie prípravy aktivít v priamej činnosti s deťmi/so žiakmi po vzájomnej dohode a prekonzultovaní s cvičným učiteľom/vychovávateľom v prostredí MŠ/ŠKD;

❖ ***rozbory/analýzy hospitácií a výstupov*** – študent si ich vypracováva spoločne s cvičným učiteľom/vychovávateľom z celej pedagogickej praxe a analyzuje výchovno-vzdelávacie aktivity a výchovno-vzdelávací proces v materskej škole/školskom klube detí a jeho jednotlivých častí.

Cieľom pedagogickej praxe v MŠ/ŠKD je:

❖ získať konkrétne predstavy o pedagogických a psychologických osobitostiachvýchovno-vzdelávacej činnosti učiteľa v MŠ a vychovávateľa v ŠKD;

❖ získať praktické skúsenosti z pedagogickej činnosti učiteľa/vychovávateľa a z pozorovania dieťaťa/žiaka zmysluplne plánovať úlohy a činnosti, zaznamenávať pozorované pedagogické javya situácie;

❖ rozvíjať učiteľské kompetencie, predovšetkým diagnostické, komunikatívne, spôsobilosti realizácie riadenia procesu edukácie, interpretácie obsahu, uplatňovanie alternatívnych metód, utváranie klímy a disciplíny v triede, hodnotiacea sebahodnotiace kompetencie;

❖ poskytnúť študentovi možnosť výučby v reálnych podmienkach, aby pochopil zákonitosti výchovno-vzdelávacieho procesu v materskej škole/školskom klube detí, osvojil si rôzne pedagogické stratégie používané v jednotlivých materských školách/školských kluboch detí;

❖ umožniť študentovi overovať a v praxi uplatniť teoretické poznatky získané jednotlivých kurzoch daného študijného odboru;

❖ umožniť študentovi rozšíriť si vlastné pedagogické myslenie o deťoch predškolského veku/deťoch mladšieho školského veku, aby nadobúdali schopnosť vžívať sa do ich psychického života, rešpektovať prirodzené potreby detí;

❖ poskytnúť možnosť uplatniť a permanentne zdokonaľovať vlastné pedagogické schopnosti, rozvíjať schopnosť spolupracovať s inými pedagogickými odborníkmi;

❖ oboznámiť sa s pedagogickou dokumentáciou MŠ/ŠKD a naučiť sa do nej zaznamenávať potrebné údaje.

Úlohou cvičného učiteľa/vychovávateľa na pedagogickej praxi je:

- v spolupráci so študentom vypracovať osobný plán praxe;
- zoznámiť študenta so situáciou v triede v MŠ/oddiele v ŠKD;
- pomôcť študentovi pri zostavovaní mikrovýstupov/výstupov;
- zoznámiť študenta s charakteristikou triedy/oddielu a školy, upozorniť ho najmä na deti/žiakov so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami;
- odučiť a v rozbore vyučovacích hodín rozanalyzovať náčuvy a výstupy, ktoré študent absolvoval a realizoval;
- oboznámiť študenta s agendou triedneho učiteľa/vychovávateľa;
- po ukončení pedagogickej praxe je povinnosťou cvičného učiteľa/vychovávateľa vypracovať hodnotenie v hodnotiacom hárku a výkaze a je povinný poskytnúť ho metodikovi praxe po ukončení pedagogickej praxe počas kolokvia.

POKYNY PRE ŠTUDENTOV

Povinnosťou študenta na pedagogickej praxi je:

- zúčastniť sa na pedagogickej praxi podľa osobného plánu (časového harmonogramu), ktorý si za spolupráce s cvičným učiteľom/vychovávateľom vypracuje na úvodnom stretnutí;
- rešpektovať a riadiť sa vnútorným poriadkom materskej školy a pokynmi cvičného učiteľa;
- v spolupráci s metodikom praxe a cvičným učiteľom riadiť svoj reflexívny pohľad na prácu cvičného učiteľa;
- založiť si pedagogické portfólio, ktoré obsahuje osobný plán praxe, pozorovacie hárky + rozbory/analýzy, projekty výstupov, sebareflexie výstupov, charakteristiku školy, charakteristiku triedy, charakteristiku Školského vzdelávacieho programu, pedagogickú diagnostiku dieťaťa, prílohy a hodnotenie pedagogickej praxe cvičným učiteľom;
- študent si na vlastné výstupy pravidelne pripravuje prípravy, didaktické a iné pomôcky, obsah prípravy je študent povinný vždy deň pred nástupom na prax prekonzultovať s cvičným učiteľom/vychovávateľom.

ZÁKLADNÉ KRITÉRIÁ PEDAGOGICKEJ PRAXE

A) úlohy pedagogickej praxe;

B) požiadavky pre ukončenie pedagogickej praxe;

C) požiadavky na udelenie hodnotenia z pedagogickej praxe;

ÚLOHY PEDAGOGICKEJ PRAXE

1. úloha:

- ❖ študent je povinný vypracovať si ***osobný plán pedagogickej praxe*** (viď. Príloha A) a priložiť ho k materiálom na udelenie hodnotenia (pedagogické portfólio);
- ❖ *osobný plán pedagogickej praxe* má byť vypracovaný v tabuľke a musí obsahovať: *(1)* názov a miesto cvičnej materskej školy/cvičného školského klubu detí; *(2)* meno cvičného učiteľa/vychovávateľa, *(3)* dátumy náčuvov a tiež výstupov;
- ❖ pre udelenie hodnotenia z pedagogickej praxe musí byť *osobný plán pedagogickej praxe* vypracovaný pred nástupom na pedagogickú prax počas úvodného stretnutia a ***potvrdený dátumom a podpisom cvičného učiteľa/vychovávateľa***.

2. úloha:

- ❖ študent si na hospitácii u cvičného učiteľa/vychovávateľa vedie podrobný záznam z pozorovania a zaznamenáva ho do ***pozorovacieho hárku*** (viď. Príloha B), ktorý je východiskom pre ***analýzu (rozbor) výchovno-vzdelávacej činnosti*** (viď. Príloha C).
- ❖ študent si na základe pedagogických dokumentov zhotoví svoje výstupy t.j., ***podrobný písomný projekt*** výučby konkrétnych výchovno-vzdelávacích aktivít a učebných činností (viď. Príloha B).
- ❖ ***písomný projekt*** si študent pripraví po vzájomnej konzultácii s cvičným učiteľom/vychovávateľom v dostatočnom časovom predstihu, t.j. minimálne deň pred realizovaným výstupom;
- ❖ po realizácii výstupov si študent vypracuje ***sebareflexiu - vrátane analýzy*** vlastných výstupov (viď. Príloha E a Príloha F) a na základe postrehov cvičného učiteľa si ju spracuje po každom výstupe (dni).

Pozorovací hárok musí obsahovať:

- ❖ vyplnenú hlavičku (číslo pozorovacieho hárku, dátum hospitácie, materskú školu, meno študenta, meno cvičnej učiteľky/vychovávateľky);
- ❖ vekovú skupinu detí predškolského veku/mladšieho školského veku;
- ❖ ***cieľ pozorovania študenta*** (viď. Príloha D);
- ❖ popis a charakteristika sledovaných pedagogických javov (hospitačný záznam), v ktorom si študent zaznačí ***pozorovanie detí a pozorovanie činnosti učiteľa***:
  - ***pozorovanie detí/žiakov:***
    - priebeh denného života v triede/oddiele;
    - študent zaznamenáva činnosti učiteľa/vychovávateľa a detí/žiakov počas

jednotlivých organizačných foriem dňa (v MŠ - Hry a činnosti podľa výberu detí, Zdravotné cvičenie, Vzdelávacia aktivita, Pobyt vonku, Činnosti zabezpečujúce životosprávu; v ŠKD – Tematické oblasti výchovy, Odpočinkové činnosti, Rekreačné činnosti, Príprava na vyučovanie);

- ako reagujú a participujú na jednotlivých výchovno-vzdelávacích činnostiach, aktivitách a hrách;
- všíma si návyky a zručnosti detí/žiakov v sebaobsluhe;
- prejavy nežiaduceho správania detí/žiakov– pasivita, agresia, podceňovanie;
- aké sú prevažujúce činnosti detí/žiakov;
- poznávacie schopnosti detí/žiakov – sluchové vnímanie, časová a priestorová orientácia, reč dieťaťa a porozumenie reči, slovná zásoba detí, vyjadrovanie;
- pozorovanie detí/žiakov pri hrových a záujmových činnostiach;
- postavenie dieťaťa/žiaka v triede, nadväzovanie a udržiavanie kontaktov;
- reakcia detí/žiakov na vlastné chyby, omyly druhých;
- prejavy porušovania detských práv;
- aké sú medzi deťmi/žiakmi vzťahy;
- aká je v triede/oddiele atmosféra;

- ***pozorovanie činností učiteľa/vychovávateľa:***
  - didaktické spracovanie obsahu vzdelávania – pripravovanie didaktických materiálov a pomôcok, príprava činností, príprava rôznych spôsobov práce;
  - riziká ohrozujúce rozvoj kompetencií detí predškolského veku – neocenenie úsilia a úspechu, neprimerané nároky na dieťa, časté negatívne hodnotenia, prerušovanie činnosti, časté chválenie bez opodstatnenia;
  - prístupnosť didaktického materiálu a hračiek, správanie učiteľky/vychovávateľky;
  - vytváranie prostredia orientovaného na rozvoj dieťaťa/žiaka, zapájanie detí/žiakov do činností zameraných na podporu rozvoja sebakontroly a sociálnej komunikácie, činnosti podporujúce samostatnú prácu;
  - postup cvičnej učiteľky/vychovávateľky pri prejavoch porušenia disciplíny detí/žiakov;
  - primerané striedanie činností;
  - požiadavky a úlohy, ktoré smerujú k naplneniu cieľa;
  - oblasti rozvoja dieťaťa/žiaka, ktoré sú činnosťami rozvíjané;
  - využívanie metód v konkrétnych činnostiach;

- ktoré požiadavky a úlohy smerujú k naplneniu stanovených výchovno-vzdelávacích cieľov (kognitívny, psychomotorický, afektívny);
- ktoré oblasti rozvoja dieťaťa/žiaka sú činnosťami rozvíjané;
- aké metódy a stratégie učiteľ/vychovávateľ v činnostiach využíva (motivačné m./diagnostické m., monologické/dialogické m., tvorivé m., aktivizujúce m., bádateľské m., zážitkové m., kooperatívne m.; individuálnu/skupinovú/frontálnu prácu žiakov a pod.);
- aké metódy využíva učiteľ/vychovávateľ pre tvorbu podnetného (príp. inkluzívneho) prostredia;
- ako učiteľ/vychovávateľ rešpektuje individuálne a vekové osobitosti dieťaťa/žiaka a individuálne pristupuje k dieťaťu/žiakovi;
- aké je edukačné prostredie, či majú deti/žiaci dostatočný priestor na spontánne a záujmové činnosti;
- či učiteľka/vychovávateľka dodržiava požiadavky psychohygieny;
- aké pomôcky môžu deti/žiaci využívať a či ich je dostatok;
- ako sa využívajú produkty, ktoré deti/žiaci vytvorili;
- spôsob a priebeh hodnotenia výchovno-vzdelávacích aktivít.

Analýza (rozbor) výchovno-vzdelávacej činnosti v materskej škole/školskom klube detí musí obsahovať:

- ako sa splnili/nesplnili stanovené výchovno-vzdelávacie ciele (kognitívny, psychomotorický, afektívny) so zreteľom na výchovno-vzdelávací obsah v danej vzdelávacej oblasti/tematickej oblasti výchovy;
- ako sa rozvíjali v rámci jednotlivých organizačných formách u detí predškolského veku/mladšieho školského veku jednotlivými činnosťami gramotnosti v intenciách predprimárneho vzdelávania/primárneho vzdelávania;
- aké nemateriálne didaktické prostriedky cvičný učiteľ/vychovávateľ vybral a využíval v rámci jednotlivých výchovno-vzdelávacích činností a aktivít vo vzťahu k stanoveným cieľom;
- aké stratégie využíval cvičný učiteľ/vychovávateľ v rámci jednotlivých organizačných foriem so zreteľom na rozvoj poznania dieťaťa predškolského veku/mladšieho školského veku a rozvíjanie jeho gramotností;
- ktoré materiálne didaktické prostriedky boli využívané a ako prispievali k efektivite výchovno-vzdelávacieho procesu;

- ktoré kľúčové kompetencie sa na elementárnej úrovni rozvíjali u detí predškolského veku/mladšieho školského veku v rámci jednotlivých výchovno-vzdelávacích činností (konkrétne, pri ktorých činnostiach sa tieto jednotlivé kompetencie rozvíjali);
- ako bola zabezpečená organizácia výchovno-vzdelávacieho procesu vzhľadom na stanovené výchovno-vzdelávacie ciele – popis pedagogických situácií;
- konkrétne vedomosti a zručnosti, ktoré cvičný učiteľ/vychovávateľ učivom a činnosťami u detí/žiakov rozvíjal v predmetnej vzdelávacej oblasti/tematickej oblasti výchovy – odkaz na konkrétne aktivity a činnosti;
- aké učebné zdroje využíval učiteľ/vychovávateľ pri priamej činnosti s deťmi/so žiakmi využíval;
- aký priestor bol venovaný hodnoteniu a aké diagnostické metódy boli učiteľom/vychovávateľom využívané;
- aká bola atmosféra v triede/oddelení, a aký priestor venoval učiteľ/vychovávateľ na rozvoj samostatnosti a tvorivosti detí/žiakov;
- doplnenie aj iných postrehov so zameraním na didaktické aspekty k danému výchovno-vzdelávaciemu procesu v materskej škole/školskom klube detí (popis svojich pocitov z pozorovania na výchovno-vzdelávacom procese; ako sa splnili študentove očakávania, ktoré mal pred hospitáciou; čo konkrétne cvičnému učiteľovi/vychovávateľovi počas výchovno-vzdelávacieho procesu nevyšlo a prečo; čo mu vyšlo a prečo; ako počas výchovno-vzdelávacieho procesu počas jednotlivých organizačných foriem pracoval; čo bolo prekvapivé/najviac zaujímavé a pod.
- študent je povinný vypracovať a ***analyzovať*** aj vlastné odučené projekty výučby = ***robí sebareflexiu,*** v rámci ktorej analyzuje a hodnotí (1) prípravu (2) vlastnú výchovno-vzdelávaciu činnosť; (3) reakcie detí/žiakov.

Písomný projekt (vlastná príprava výstupu) musí obsahovať:

- vyplnenú hlavičku v tabuľke;
- jasne formulovaný a na dieťa/žiaka orientovaný kognitívny, afektívny a psychomotorický cieľ výstupu pre každú organizačnú formu dňa;
- zreteľnú organizačnú štruktúru;
- jasne vymedzené učebné úlohy a činnosti;
- premyslené striedanie foriem výučby;
- jasne stanovené a premyslene vybrané stratégie;
- vytvorenie priestoru pre sebavyjadrenie názorov a postojov detí/žiakov;
- jasne prezentované postupy výstupu;

- ***vypracovaný zápis rozboru/analýzy <u>odučeného</u> výstupu (sebareflexia),*** v ktorom študent opíše:
  - či bola príprava dostatočnom časovom predstihu vhodne pripravená a naplánovaná, čo by bolo potrebné upraviť, aké problémy boli a nastali pri jej koncipovaní a čo by bolo vhodné do budúcna zmeniť/upraviť vzhľadom na už realizovanú výchovno-vzdelávaciu činnosť;
  - splnenie/nesplnenie výchovno-vzdelávacích cieľov pre jednotlivé organizačné formy dňa a výchovno-vzdelávacie činnosti, zdôvodnenie ich výberu a kritická analýza dosiahnutých výsledkov vo vzťahu k stanoveným cieľom na základe reflexie z pedagogickej praxe;
  - ako sa rozvíjala v rámci jednotlivých organizačných formách u detí predškolského veku/mladšieho školského veku jednotlivými činnosťami kultúrna gramotnosť a jednotlivé gramotnosti v intenciách predprimárneho/primárneho vzdelávania;
  - aké metódy a formy boli využívané v rámci jednotlivých výchovno-vzdelávacích činností a aktivít vo vzťahu k stanoveným cieľom a ako prispievali k rozvoju poznania dieťaťa predškolského veku/mladšieho školského veku;
  - organizáciu a priebeh výstupu (ako sa plnili očakávania, čo vyšlo, príp. nevyšlo a prečo);
  - rešpektovanie individuálnych a vekových osobitostí dieťaťa predškolského veku/mladšieho školského veku;
  - konkrétne vedomosti, zručnosti, schopnosti, ktoré boli výchovno-vzdelávacími činnosťami u detí/žiakov rozvíjané a zdôvodnenie postupov, ako bola zisťovaná úroveň dosiahnutých výsledkov detí/žiakov;
  - na rozvíjanie čoho (akých kompetencií, skúseností, vedomostí – uveďte konkrétne) sa navrhované aktivity a činnosti zameriavali;
  - zhodnotenie činnosti detí/žiakov – ich participáciu na činnostiach, kooperáciu, aktívnosť/pasivitu;
  - posúdenie vhodnosti a adekvátnosti didaktických prostriedkov a didaktických pomôcok;
  - ako počas výstupu pracovali deti/žiaci (ako sa zapájali, reagovali a participovali na úlohách);
  - čo bolo výzvou počas organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacích činností a aktivít;
  - ako súviseli realizované aktivity s plnením naplánovaných cieľov, aké aktivity sa

realizovali neplánovane a prečo? (vyplynuli zo situácie, iniciovali ich deti/žiaci);
- aký priestor bol venovaný hodnoteniu a aké diagnostické metódy boli využívané?
- aká bola atmosféra v triede/oddiele, priestor na rozvoj samostatnosti a tvorivosti?
- čo by chcel zmeniť a v budúcnosti realizovať inak, resp. efektívnejšie a prečo.

3. úloha:

- ❖ študent si vypracuje podrobnú ***charakteristiku školy a charakteristiku konkrétnej triedy/oddielu,*** v ktorej absolvuje prax, ktorá bude založená v ***pedagogickom portfóliu*** a opíše:
  - kto je zriaďovateľ materskej školy (v prípade ŠKD – základnej školy);
  - základné cieľové zameranie materskej školy, ktorá poskytuje predprimárne vzdelávanie (a zameranie ŠKD);
  - aký je obsah výchovy a vzdelávania a formy predprimárneho vzdelávania (a obsah výchovy a vzdelávania v ŠKD);
  - počet žiakov školy a triedy (v prípade ŠKD – skupiny);
  - umiestnenie triedy;
  - veľkosť triedy (priestor, ktorý majú žiaci k dispozícii);
  - sociálne vzťahy a klíma školy;
  - sociálno-emocionálna klíma triedy;
  - materiálne, technické a priestorové vybavenie školy a triedy;
  - špecifiká práce učiteľa MŠ a vychovávateľa v ŠKD, kompetencie učiteľa/vychovávateľa.

4. úloha:

- ❖ študent je počas praxe povinný oboznámiť sa s pedagogickou dokumentáciou materskej školy/školského klubu detí a ***ku každému dokumentu si vypracuje stručnú charakteristiku***, ktorú založí do portfólia:
  - *Školský vzdelávací program* alebo *Výchovný program v školskom klube detí* a v charakteristike študent zaznamená:
    - názov Školského vzdelávacieho programu materskej školy/Výchovného programu;
    - vlastné ciele materskej školy/školského klubu detí;
    - poslanie výchovy a vzdelávania materskej školy/školského klubu detí;
    - činnosti a organizačné formy, prostredníctvom ktorých sa napĺňajú ciele materskej školy/školského klubu detí;
    - stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti;

- Triedna kniha;
- Pracovná náplň a povinnosti učiteľa predprimárneho vzdelávania;
- Pracovná náplň a povinnosti vychovávateľa v ŠKD;
- Plán práce v ŠKD;
- Rozvrh týždennej činnosti v ŠKD
- Evidencia dochádzky žiakov v ŠKD

5. úloha:

- student si ***vyberie jedno dieťa/žiaka***, ktorého bude ***pozorovať (počas celej praxe) a diagnostikovať ho pomocou vhodných diagnostických metód*** (pozorovanie, rozhovor, analýza kresby atď.)
- podrobný popis z realizovaného pedagogického diagnostikovania založí do portfólia, pričom ***diagnostický záznam*** by mal obsahovať:
  - osobné údaje dieťaťa (krstné meno a vek);
  - jeho vývinové a individuálne charakteristiky (***kognitívna, psychomotorická a sociálno-emocionálna oblasť)*** a jeho schopnosti a vlastnosti, povaha, temperament;
  - jeho adaptácia, záujmy a potreby, čo ho zaujíma;
  - ako dieťa počas jednotlivých výchovno-vzdelávacích aktivít pracuje;
  - sociálne a kultúrne zázemie rodiny (aká je rodina veľká, či je úplná, aké funkcie plní, či má žiak vlastný kútik na učenie, hranie);
  - sociabilita dieťaťa (vzťahy so spolužiakmi, postavenie v kolektíve) komunikácia dieťaťa/žiaka (artikulácia, gramatická úroveň reči, slovná zásoba, porozumenie reči);
  - špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby dieťaťa/žiaka (v čom zaostáva, v ktorej oblasti je nadané) a pod.
- ako podklad k pedagogickému diagnostikovaniu a jeho spracovaniu študent môže využiť ***záznamový hárok pre pedagogické diagnostikovanie*** (viď. Príloha G) alebo ***hodnotiaci hárok učenia sa dieťaťa*** (viď. Príloha H).

POŽIADAVKY PRE UKONČENIE PEDAGOGICKEJ PRAXE

- študent vypracuje a odovzdá ***portfólio z pedagogickej praxe***, ktoré je výsledkom jeho systematickej práce počas celej pedagogickej praxe a odzrkadľuje jeho svedomitý prístup k práci učiteľa predprimárneho vzdelávania/vychovávateľa v školskom klube detí;
- súčasťou pedagogického portfólia sú aj ukážky prác detí/žiakov;
- študent na termín kolokvia okrem pedagogického portfólia prinesie aj ***záverečné***

hodnotenie študenta cvičným učiteľom (viď. Príloha J) a ***výkaz z pedagogickej praxe*** (viď. príloha K), ktoré sú vyplnené a podpísané cvičným učiteľom/vychovávateľom.

Pedagogické portfólio musí obsahovať:

- osobný plán praxe podpísaný cvičným učiteľom/vychovávateľom pred nástupom na pedagogickú prax (viď. Príloha A);
- záznamy z pozorovania (pozorovacie záznamy / hárky) doplnené o analýzy, t.j. (rozbory) výchovno-vzdelávacieho procesu v MŠ/ŠKD (viď. Príloha B, Príloha C a Príloha D);
- podpísané cvičným učiteľom/vychovávateľom prípravy výstupov s ukážkami didaktických pomôcok a žiackych prác (fotodokumentácia), ich analýza, t.j. sebareflexia (viď. Príloha B, Príloha E a Príloha F);
- charakteristika školy, charakteristika triedy/oddielu;
- charakteristika Školského vzdelávacieho programu/Výchovného programu v školskom klube detí a stručná charakteristika pedagogických dokumentov (k čomu dokument slúži, prečo je dôležitý pre pedagogickú činnosť učiteľa);
- spracovanú pedagogickú diagnostiku dieťaťa/žiaka (viď. Príloha G a Príloha H);
- pripomienky (námety) študenta k priebehu a organizácii praxe;
- celková záverečná sebareflexia a hodnotenie pedagogickej praxe študentom;
- vyplnené a podpísané hodnotenie cvičného učiteľa na originálnom tlačive Pedagogickej fakulty KU v Ružomberku (viď. Príloha CH a Príloha I);
- dokumenty pedagogického portfólia sú zviazané v hrebeňovej väzbe.
- ***pedagogické portfólio musí študent odovzdať na kontrolu metodikovi praxe v presne stanovenom termíne, ktorý bude oznámený prostredníctvom AiS2 KU.***

POŽIADAVKY NA UDELENIE HODNOTENIA

- súčasťou hodnotenia je okrem odovzdania pedagogického portfólia aj ***aktívna účasť na záverečnom kolokviu***;
- *záverečné kolokvium* umožní študentovi v odbornej diskusii prezentovať priebeh a výsledky svojej pedagogickej praxe.

Odborná diskusia bude zameraná na tieto okruhy:

- adaptácia študenta na pedagogickú realitu;
- spolupráca študenta s cvičným učiteľom/vychovávateľom;
- pozitívne a negatívne zážitky študenta z praxe;

- prezentácia projektov výučby (prípravy výstupov), analýz/rozborov, žiackych produktov, vlastných didaktických pomôcok a iných dokumentov z pedagogickej praxe.

Hodnotenie pedagogickej praxe udeľuje metodik praxe katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky na základe kontroly pedagogického portfólia, výsledkov z kolokvia a zo záverečného hodnotenia študenta cvičným učiteľom/vychovávateľom.

2.2 Organizácia pedagogickej praxe v magisterskom študijnom programe – učiteľstvo pre primárne vzdelávanie

Prax 1, 2 sa realizuje skupinovou, blokovou formou. Je to prax náčuvová a výučbová, ktorú študenti realizujú v cvičných základných školách, v 1. a 2. semestri.

Semestrálny projekt 1, 2 sa realizuje individuálnou formou a študenti absolvujú súvislú pedagogickú prax v základných školách v mieste svojho bydliska v 3. a 4. semestri.

Spôsob realizácie: pedagogická prax v primárnom vzdelávaní (1. stupeň ZŠ) sa realizuje formou:

- ***hospitácií*** – študent prostredníctvom pedagogického pozorovania sleduje, identifikuje, kategorizuje pozorované javy a zaznamenáva ich do vopred pripravených pozorovacích protokolov; hospitácie študent absolvuje u cvičného učiteľa na prvom stupni základnej školy vo všetkých predmetoch primárneho vzdelávania;
- ***aktívnej asistentskej činnosti študenta*** – študent aktívne vstupuje do kontaktu so žiakmi predovšetkým počas pedagogickej praxe 1 a pedagogickej praxe 2 a ide o asistentskú činnosť, t. j. prípravu pomôcok, individuálna pomoc žiakom, aktívna pomoc žiakom aj cvičnému učiteľovi pri presúvaní žiakov z triedy a pod.;
- ***aktívnej účasti študenta – realizácia výstupov***
  - *mikrovýstupy,* t .j. krátke výchovno-vzdelávacie aktivity, ktoré študent plánuje a realizuje v prostredí 1. stupňa ZŠ a vstupuje tak aktívne do kontaktu so žiakmi;
  - *samostatné výstupy*, t. j. študent plánuje, organizuje a realizuje vlastné projekty výučby vyučovacích hodín v priamej činnosti so žiakmi a po vzájomnej dohode a prekonzultovaní s cvičným učiteľom primárneho vzdelávania;
- ***rozbory/analýzy hospitácií a výstupov*** – študent si ich vypracováva spoločne s cvičným učiteľom z celej pedagogickej praxe a analyzuje vyučovacie hodiny a výchovno-vzdelávací proces v primárnom vzdelávaní a jeho jednotlivých častí.

Cieľom pedagogickej praxe v primárnom vzdelávaní je:

- získať konkrétne predstavy o pedagogických a psychologických osobitostiach výchovno-vzdelávacej činnosti učiteľa primárneho vzdelávania;
- získať praktické skúsenosti z pedagogickej činnosti učiteľa primárneho vzdelávania a z pozorovania žiaka zmysluplne plánovať úlohy a činnosti, zaznamenávať pozorované pedagogické javy a situácie;
- pozorovať jednotlivé didaktické aspekty výchovno-vzdelávacieho procesu a vyučovacích hodín v primárnom vzdelávaní;
- oboznámiť študenta so špecifikami pozorovacích techník;
- identifikovať a kategorizovať pozorované javy významné pri vyučovaní jednotlivých predmetov primárneho vzdelávania a reflektovať pozorované javy a skutočnosti;
- rozvíjať učiteľské kompetencie, predovšetkým diagnostické, komunikatívne, spôsobilosti realizácie riadenia procesu výchovy a vzdelávania, interpretácie obsahu, uplatňovanie alternatívnych metód, utváranie klímy a disciplíny v triede, hodnotiacea sebahodnotiace kompetencie;
- poskytnúť študentovi možnosť výučby v reálnych podmienkach, aby pochopil zákonitosti výchovno-vzdelávacieho procesu primárneho vzdelávania, osvojil si rôzne pedagogické stratégie používané v jednotlivých základných školách;
- umožniť študentovi overovať a v praxi uplatniť teoretické poznatky získané jednotlivých kurzoch daného študijného odboru;
- osvojiť si základné didaktické postupy jednotlivých vyučovacích predmetov a analyzovať štruktúry jednotlivých vyučovacích hodín;
- realizovať mikrovýstupy/výstupy a spracovať sebahodnotenie mikrovýstupov/výstupov, ktoré sa vzťahujú k jednotlivým témam vyučovacieho predmetu primárneho vzdelávania;
- oboznámiť sa s učebnicami príslušného ročníka primárneho vzdelávania, v ktorom je študent na pedagogickej praxi;
- umožniť študentovi rozšíriť si vlastné pedagogické myslenie o deťoch mladšieho školského veku, aby nadobúdali schopnosť vžívať sa do ich psychického života, rešpektovať ich prirodzené potreby;
- poskytnúť možnosť uplatniť a permanentne zdokonaľovať vlastné pedagogické schopnosti, rozvíjať schopnosť spolupracovať s inými pedagogickými odborníkmi;
- oboznámiť sa s pedagogickou dokumentáciou týkajúcou sa 1. stupňa ZŠ/primárneho vzdelávania a naučiť sa do nej zaznamenávať potrebné údaje.

Úlohou cvičného učiteľa primárneho vzdelávania na pedagogickej praxi je:

- v spolupráci so študentom vypracovať osobný plán pedagogickej praxe;
- zoznámiť študenta so situáciou v triede;
- pomôcť študentovi pri zostavovaní mikrovýstupov/výstupov;
- zoznámiť študenta s charakteristikou triedy a školy, upozorniť ho najmä na žiakov so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami;
- odučiť a v rozbore vyučovacích hodín rozanalyzovať náčuvy a výstupy, ktoré študent absolvoval a realizoval;
- oboznámiť študenta s agendou triedneho učiteľa;
- po ukončení pedagogickej praxe je povinnosťou cvičného učiteľa vypracovať hodnotenie v hodnotiacom hárku a výkaze a je povinný poskytnúť ho metodikovi praxe po ukončení pedagogickej praxe počas kolokvia.

POKYNY PRE ŠTUDENTOV

Povinnosťou študenta na pedagogickej praxi je:

- zúčastniť sa na pedagogickej praxi podľa osobného plánu pedagogickej praxe (časového harmonogramu), ktorý si za spolupráce s cvičným učiteľom vypracuje na úvodnom stretnutí;
- rešpektovať a riadiť sa vnútorným poriadkom základnej školy a pokynmi cvičného učiteľa;
- v spolupráci s metodikom praxe a cvičným učiteľom riadiť svoj reflexívny pohľad na prácu cvičného učiteľa primárneho vzdelávania;
- systematicky spolupracovať a komunikovať s cvičným učiteľom, ktorý mu pomáha rozvíjať pedagogické kompetencie a pedagogický takt;
- zoznámiť sa s triednou a školskou agendou, učebnými osnovami, tematickými plánmi, učebnicami a odbornou literatúrou;
- systematicky sa pripravovať na výučbu/výchovno-vzdelávací proces v primárnom vzdelávaní, aby bola zachovaná kontinuita jeho učenia s kontinuitou učebných plánov a obsahom učebných osnov;
- založiť si pedagogické portfólio, ktoré obsahuje osobný plán pedagogickej praxe, pozorovacie hárky + rozbory/analýzy, projekty vyučovacích hodín a sebareflexie realizovaných výstupov, charakteristiku školy, charakteristiku triedy, charakteristiku Školského vzdelávacieho programu, pedagogickú diagnostiku žiaka, prílohy a hodnotenie pedagogickej praxe cvičným učiteľom;
- študent si na vlastné výstupy pravidelne pripravuje prípravy, didaktické a iné pomôcky a samotný obsah prípravy je študent povinný minimálne jeden deň pred nástupom na

pedagogickú prax prekonzultovať s cvičným učiteľom.

- ❖ skúmať edukačnú realitu školskej triedy, pričom sa zameriava na prostredie a materiálne podmienky triedy: výstupom bude vypracovanie opisu prostredia triedy a pokus o návrh na zlepšenie prostredia a materiálnych podmienok triedy;
- ❖ vytvoriť vlastnú reflexiu záverečnej praxe, v ktorej zhodnotí prínos pedagogickej praxe, kvalitu teoretickej prípravy, zaujme aj kritický postoj k praxi s uvedením návrhov riešenia zistených nedostatkov.

ZÁKLADNÉ KRITÉRIÁ PEDAGOGICKEJ PRAXE

D) úlohy pedagogickej praxe;

E) požiadavky pre ukončenie pedagogickej praxe;

F) požiadavky na udelenie hodnotenia z pedagogickej praxe;

ÚLOHY PEDAGOGICKEJ PRAXE

1. úloha:

- ❖ študent je povinný vypracovať si ***osobný plán pedagogickej praxe*** (viď. Príloha L) a priložiť ho k materiálom na udelenie hodnotenia (pedagogické portfólio);
- ❖ *osobný plán pedagogickej praxe* má byť vypracovaný v tabuľke a musí obsahovať: *(1)* názov a miesto cvičnej základnej školy; *(2)* meno cvičného učiteľa, *(3)* dátumy náčuvov a tiež výstupov;
- ❖ pre udelenie hodnotenia z pedagogickej praxe musí byť *osobný plán pedagogickej praxe* vypracovaný pred nástupom na pedagogickú prax počas úvodného stretnutia a ***potvrdený dátumom a podpisom cvičného učiteľa***.

2. úloha:

- ❖ študent si na hospitácii u cvičného učiteľa vedie podrobný záznam z pozorovania a zaznamenáva ho do ***pozorovacieho hárku*** (viď. Príloha M), ktorý je východiskom pre ***analýzu (rozbor) výchovno-vzdelávacej činnosti*** (viď. Príloha N).
- ❖ študent si na základe pedagogických dokumentov zhotoví svoje mikrovýstupy/výstupy t. j., ***podrobný písomný projekt*** výučby vyučovacích hodín, konkrétnych výchovno-vzdelávacích aktivít a učebných činností (viď. Príloha M).
- ❖ ***písomný projekt*** si študent pripraví po vzájomnej konzultácii s cvičným učiteľom v dostatočnom časovom predstihu, t.j. minimálne deň pred realizovaným výstupom;
- ❖ po realizácii výstupov si študent vypracuje ***sebareflexiu - vrátane analýzy*** vlastných výstupov (viď. Príloha P) a na základe postrehov cvičného učiteľa si ju spracuje po

každom výstupe (dni).

Pozorovací hárok musí obsahovať:

- vyplnenú hlavičku (číslo pozorovacieho hárku, dátum hospitácie, základnú školu, meno študenta, meno cvičnej učiteľky);
- triedu, v ktorej je študent na pedagogickej praxi;
- ***cieľ pozorovania študenta*** (viď. Príloha O);
- popis a charakteristika sledovaných pedagogických javov (pozorovací záznam), v ktorom si študent zaznačí:
  - ako učiteľ rozčleňuje vyučovaciu hodinu (aký typ vyučovacej hodiny je pozorovaný);
  - či učiteľ oboznámil žiakov s cieľom jednotlivých činností vyučovacej hodiny;
  - či požiadavky a úlohy smerujú k naplneniu stanovených cieľov hodiny (kognitívny, psychomotorický, afektívny);
  - oblasti rozvoja žiaka, ktoré sú činnosťami rozvíjané;
  - aké prierezové témy a medzipredmetové vzťahy cvičný učiteľ využíva;
  - ktoré kompetencie žiaka sú v rámci predmetu (vzdelávacej oblasti) v činnostiach rozvíjané;
  - konkrétne metódy, ktoré učiteľ v jednotlivých činnostiach a fázach vyučovacej hodiny využíva (motivačné m., expozičné m., fixačné m., diagnostické m.);
  - metódy a formy práce, ktoré učiteľ využíva a preferuje (monologické/dialogické m., tvorivé m., aktivizujúce m., bádateľské m., zážitkové m., kooperatívne m.; individuálnu/skupinovú/frontálnu prácu žiakov a pod.);
  - aké metódy využíva učiteľ pre tvorbu podnetného (príp. inkluzívneho) prostredia;
  - ako učiteľ rešpektuje individuálne a vekové osobitosti žiaka a individuálne pristupuje k žiakovi;
  - ako cvičný učiteľ diferencuje učivo s prihliadnutím na rôznorodé štýly učenia sa žiaka;
  - ako učiteľ prezentuje nové učivo (didaktické spracovanie učiva – pripravovanie materiálov, príprava činností, príprava rôznych spôsobov práce);
  - riziká ohrozujúce rozvoj kompetencií žiakov (neocenenie úsilia a úspechu, neprimerané nároky na žiakov, časté negatívne hodnotenia, prerušovanie činnosti, časté chválenie bez opodstatnenia);
  - kontrola a hodnotenie žiakov (akú spätnú väzbu poskytuje cvičný učiteľ žiakom, aké formy hodnotenia využíva na zisťovanie učebných výsledkov žiakov, príp. či učiteľ viedol žiakov k sebahodnoteniu (vzájomnému hodnoteniu) a boli žiakom jasné klady

a nedostatky ich výkonu);
- práca s učebnicou;
- práca s učebnými pomôckami a didaktickou technikou;
- aká je v triede atmosféra;
- aké je edukačné prostredie, či majú žiaci dostatočný priestor na činnosti;
- ako učiteľ dodržiava požiadavky psychohygieny;
- aké didaktické pomôcky využíva a ktoré z nich môžu využívať žiaci;
- využívanie produktov, ktoré žiaci vytvorili;
- priebeh hodnotenia jednotlivých výchovno-vzdelávacích aktivít počas vyučovacej hodiny;
- postavenie žiaka v triede, nadväzovanie a udržiavanie kontaktov; aké sú medzi žiakmi vzťahy;
- reakcia detí/žiakov na vlastné chyby, omyly druhých;
- prejavy porušovania detských práv;
- aká je v triede atmosféra;

❖ pre zaznamenávanie pozorovaných pedagogických javov počas hospitácie, ktoré budú východiskom pre spracovanie analýzy vyučovacej hodiny v primárnom vzdelávaní môže študent využiť napr. ***Záznamový hárok z pedagogického pozorovania vyučovacej hodiny v primárnom vzdelávaní*** (viď. Príloha R).

Analýza (rozbor) vyučovacej hodiny / výchovno-vzdelávacieho procesu v primárnom vzdelávaní musí obsahovať:

❖ ako sa splnili/nesplnili stanovené výchovno-vzdelávacie ciele (kognitívny, psychomotorický, afektívny) so zreteľom na výchovno-vzdelávací obsah v danej vzdelávacej oblasti – ich dosiahnutie žiakmi a spätná väzba;

❖ celková organizácia vyučovacej hodiny (kontrola úloh, organizácia skúšania, časové rozdelenie, ukončenie hodiny);

❖ priebeh vyučovacej motivácia, expozícia (predkladanie nového učiva s využitím názornosti, využitie problémového vyučovania, inovatívnych metód, praktických aktivít, rozvoj tvorivosti, pružnosti, komunikatívnosti a spolupráce);

❖ obsah a rozsah učiva (adekvátnosť učiva pre žiakov, odbornosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, logická štruktúra, náročnosť, výber a sprostredkovanie);

❖ fixácia učiva (metódy a formy, vo forme skúšania, precvičovania, typy úloh, prepojenie so životom, medzipredmetové vzťahy, zaujímavosť, hodnotenie;

❖ diagnostika a spätná väzba (preverovanie splnenia cieľov, metódy a formy hodnotenia,

aplikácia získaných výsledkov);

- aké nemateriálne didaktické prostriedky cvičný učiteľ vybral a využíval v rámci jednotlivých výchovno-vzdelávacích činností a aktivít vo vzťahu k stanoveným cieľom;
- aké stratégie využíval cvičný učiteľ v rámci jednotlivých organizačných foriem so zreteľom na rozvoj poznania dieťaťa mladšieho školského veku a rozvíjanie jeho gramotností;
- ktoré materiálne didaktické prostriedky boli využívané a ako prispievali k efektivite výchovno-vzdelávacieho procesu;
- ktoré kľúčové kompetencie sa rozvíjali u žiakov v rámci jednotlivých výchovno-vzdelávacích činností (konkrétne, pri ktorých činnostiach sa tieto jednotlivé kompetencie rozvíjali) analýza získaných kompetencií žiakov, zisťovanie úrovne dosiahnutých kompetencií žiakov;
- ako bola zabezpečená organizácia výchovno-vzdelávacieho procesu vzhľadom na stanovené výchovno-vzdelávacie ciele – popis pedagogických situácií (organizačná schopnosť učiteľa – schopnosť riadiť, tvorivosť, pružnosť, originalita, podpora samostatnosti žiakov);
- konkrétne vedomosti a zručnosti, ktoré cvičný učiteľ učivom a činnosťami u žiakov rozvíjal v predmetnej vzdelávacej oblasti – odkaz na konkrétne aktivity a činnosti;
- štýl učiteľovej práce (pripravenosť na vyučovanie, racionálnosť, efektívnosť, účelnosť, prehľad, premyslenosť všetkých postupov, spôsob jeho komunikácie so žiakmi, jej úroveň, otázky, príkazy, metodická obratnosť a pružnosť, profesionálna úroveň, využitie časových a organizačných možností a pod.);
- verbálne a neverbálne zdatnosti učiteľa (úroveň a kvalita reči, neverbálna komunikácia, vystupovanie, celková úprava);
- aké učebné zdroje využíval učiteľ pri priamej činnosti so žiakmi využíval;
- aká bola atmosféra v triede (spolupráca, komunikácia, individuálny prístup pre rozvoj každej osobnosti, rešpektovanie psycho-hygienických pravidiel, striedanie činností, humánny, kresťanský prístup, dodržiavanie prestávok, pripravenosť na vyučovanie z hľadiska prostredia triedy, estetickosť prostredia, účelnosť, názornosť, osvetlenie, teplota, čistý vzduch);
- činnosť žiakov (prejavy správania, disciplína, úroveň vyjadrovania a slovnej zásoby, úroveň dosahovania cieľov, samostatnosti, záujem o poznávanie a učenie, úroveň žiackej aktivity a jej kvalita, úroveň vedomostí, schopností, myslenia, tvorivosti, či iných špeciálnych schopností);

- doplnenie aj iných postrehov so zameraním na didaktické aspekty k danému výchovno-vzdelávaciemu procesu v základnej škole (popis svojich pocitov z pozorovania na výchovno-vzdelávacom procese; ako sa splnili študentove očakávania, ktoré mal pred hospitáciou; čo konkrétne cvičnému učiteľovi počas výchovno-vzdelávacieho procesu nevyšlo a prečo; čo mu vyšlo a prečo; ako počas výchovno-vzdelávacieho procesu počas jednotlivých organizačných foriem pracoval; čo bolo prekvapivé/najviac zaujímavé a pod.
- študent je povinný vypracovať a ***analyzovať*** aj vlastné odučené projekty vyučovacích hodín = ***robí sebareflexiu,*** v rámci ktorej analyzuje a hodnotí (1) prípravu (2) vlastnú výchovno-vzdelávaciu činnosť; (3) reakcie žiakov.

Písomný projekt vyučovacej jednotky (vlastná príprava mikrovýstupu/výstupu vyučovacej hodiny) musí obsahovať:

- vyplnenú hlavičku v tabuľke;
- jasne formulovaný a na žiaka orientovaný kognitívny, afektívny a psychomotorický cieľ výstupu, pričom sa študent opiera o taxonómie Blooma, Niemierka, Krathwohla;
- zreteľnú organizačnú štruktúru a stratégiu výučby – logický, účelný a dynamický metodický postup;
- jasne vymedzené učebné požiadavky, úlohy a jednotlivé výchovno-vzdelávacie činnosti, ktoré evokujú záujem žiakov a umožnia im splniť učebné požiadavky vo vhodných výchovno-vzdelávacích činnostiach a aktivitách počas vyučovacej hodiny;
- výchovno-vzdelávacie činnosti a aktivity rozvíjajúce vyššie kognitívne (myšlienkové operácie);
- premyslené striedanie foriem výučby;
- jasne stanovené a premyslene vybrané stratégie výchovno-vzdelávacieho procesu;
- vytvorenie priestoru pre sebavyjadrenie názorov a postojov žiakov;
- jasne prezentované postupy výstupu a štruktúru vyučovacej hodiny v koexistencii všeobecnej didaktiky a predmetových didaktík;
- využívanie modernizácie výučby, aktivizujúce a inovačné stratégie výchovno-vzdelávacieho procesu a implementáciu tvorivých a divergentných úloh.
- zreteľne rozvíjané kľúčové kompetencie uvedené v ŠVP a jednotlivé gramotnosti.
- ***vypracovaný zápis rozboru/analýzy <u>odučeného</u> výstupu (sebareflexia),*** v ktorom študent opíše:
  - či bola príprava dostatočnom časovom predstihu vhodne pripravená a naplánovaná, čo by bolo potrebné upraviť, aké problémy boli a nastali pri jej koncipovaní a čo by

bolo vhodné do budúcna zmeniť/upraviť vzhľadom na už realizovanú výchovno-vzdelávaciu činnosť/vyučovaciu hodinu;

- splnenie/nesplnenie výchovno-vzdelávacích cieľov vyučovacej hodiny a výchovno-vzdelávacích činností, zdôvodnenie ich výberu a kritická analýza dosiahnutých výsledkov vo vzťahu k stanoveným cieľom na základe reflexie z pedagogickej praxe;
- ako sa rozvíjala v rámci jednotlivých organizačných formách u žiakov jednotlivými činnosťami kultúrna gramotnosť a jednotlivé gramotnosti v intenciách primárneho vzdelávania;
- aké metódy a formy boli využívané v rámci vyučovacej hodiny vo vzťahu k stanoveným cieľom a ako prispievali k rozvoju poznania dieťaťa mladšieho školského veku a kritického myslenia;
- organizáciu a priebeh výstupu (ako sa plnili očakávania, čo vyšlo, príp. nevyšlo a prečo);
- rešpektovanie individuálnych a vekových osobitostí dieťaťa mladšieho školského veku;
- konkrétne vedomosti, zručnosti, schopnosti, ktoré boli výchovno-vzdelávacími činnosťami u žiakov rozvíjané a zdôvodnenie postupov, ako bola zisťovaná úroveň dosiahnutých výsledkov žiakov;
- na rozvíjanie čoho (akých kompetencií, skúseností, vedomostí – uveďte konkrétne) sa navrhované aktivity a činnosti vo vyučovacej hodine zameriavali;
- zhodnotenie činnosti žiakov – ich participáciu na činnostiach, kooperáciu, aktívnosť/pasivitu;
- posúdenie vhodnosti a adekvátnosti didaktických prostriedkov a didaktických pomôcok;
- ako počas výstupu pracovali žiaci (ako sa zapájali, reagovali a participovali na úlohách);
- čo bolo výzvou počas organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacích činností a aktivít;
- ako súviseli realizované aktivity s plnením naplánovaných cieľov, aké aktivity sa realizovali neplánovane a prečo? (vyplynuli zo situácie, iniciovali ich žiaci);
- aký priestor bol venovaný hodnoteniu a aké diagnostické metódy boli využívané?
- aká bola atmosféra v triede, priestor na rozvoj samostatnosti a tvorivosti?
- čo by chcel zmeniť a v budúcnosti realizovať inak, resp. efektívnejšie a prečo.

3. úloha:

- ❖ študent si vypracuje podrobnú ***charakteristiku školy a charakteristiku konkrétnej triedy,*** v ktorej absolvuje pedagogickú prax, ktorá bude založená v ***pedagogickom portfóliu*** a opíše:
  - kto je zriaďovateľ základnej školy;
  - základné cieľové zameranie základnej školy;
  - aký je obsah výchovy a vzdelávania a formy primárneho vzdelávania;
  - počet žiakov školy a triedy;
  - umiestnenie triedy;
  - veľkosť triedy (priestor, ktorý majú žiaci k dispozícii);
  - sociálne vzťahy a klíma školy;
  - sociálno-emocionálna klíma triedy;
  - materiálne, technické a priestorové vybavenie školy a triedy;
  - špecifiká práce učiteľa primárneho vzdelávania, kompetencie učiteľa.

4. úloha:

- ❖ študent je počas praxe povinný oboznámiť sa s pedagogickou dokumentáciou základnej školy a ***ku každému dokumentu si vypracuje stručnú charakteristiku***, ktorú založí do portfólia:
  - *Školský vzdelávací program* a v charakteristike študent zaznamená:
    - názov Školského vzdelávacieho programu základnej školy;
    - vlastné ciele základnej školy;
    - poslanie výchovy a vzdelávania základnej školy;
    - činnosti a organizačné formy, prostredníctvom ktorých sa napĺňajú ciele základnej školy;
    - stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti;
  - Učebné osnovy a tematické plány;
  - Triedna kniha;
  - Triedny výkaz;
  - Pracovná náplň a povinnosti učiteľa primárneho vzdelávania;
  - Klasifikačný záznam;
  - Nahliadnuť do záznamov MZ (metodické združenie učiteľov primárneho vzdelávania)

5. úloha:

- ❖ študent si ***vyberie jedného žiaka***, ktorého bude ***pozorovať (počas celej praxe) a***

diagnostikovať ho pomocou vhodných diagnostických metód (pozorovanie, rozhovor, analýza kresby atď.)

- podrobný popis z realizovaného pedagogického diagnostikovania založí do portfólia, pričom ***diagnostický záznam*** by mal obsahovať:
  - osobné údaje dieťaťa (krstné meno a vek);
  - jeho vývinové a individuálne charakteristiky v rámci ***kognitívnej, psychomotorickej a sociálno-emocionálnej oblasti,*** jeho schopnosti a vlastnosti, povaha, temperament;
  - preferovaný učebný štýl;
  - jeho potreby, záujmy a záľuby;
  - ako dieťa počas jednotlivých výchovno-vzdelávacích aktivít pracuje, kooperuje so spolužiakmi, učiteľom;
  - sociálne a kultúrne zázemie rodiny (aká je rodina veľká, či je úplná, aké funkcie plní, či má žiak vlastný kútik na učenie, hranie);
  - sociabilita žiaka (vzťahy so spolužiakmi, postavenie v kolektíve) komunikácia žiaka (artikulácia, gramatická úroveň reči, slovná zásoba, porozumenie reči);
  - špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby žiaka (v čom zaostáva, v ktorej oblasti je nadané) a pod.

POŽIADAVKY PRE UKONČENIE PEDAGOGICKEJ PRAXE

- študent vypracuje a odovzdá ***portfólio z pedagogickej praxe***, ktoré je výsledkom jeho systematickej práce počas celej pedagogickej praxe a odzrkadľuje jeho svedomitý prístup k práci učiteľa primárneho vzdelávania;
- súčasťou pedagogického portfólia sú aj ukážky prác žiakov;
- študent na termín kolokvia okrem pedagogického portfólia prinesie aj ***záverečné hodnotenie študenta cvičným učiteľom*** (viď. Príloha V) a ***výkaz z pedagogickej praxe*** (viď. príloha X), ktoré sú vyplnené a podpísané cvičným učiteľom.

Pedagogické portfólio musí obsahovať:

- osobný plán praxe podpísaný cvičným učiteľom pred nástupom na pedagogickú prax (viď. Príloha L);
- záznamy z pozorovania (pozorovacie záznamy/hárky) doplnené o analýzy, t.j. (rozbory) vyučovacích hodín (viď. Príloha M, Príloha N a Príloha O);
- podpísané cvičným učiteľom prípravy výstupov – vyučovacích hodín s ukážkami didaktických pomôcok a žiackych prác (fotodokumentácia), ich analýza, t.j. sebareflexia (viď. Príloha M a Príloha P);

- charakteristika školy, charakteristika triedy;
- charakteristika Školského vzdelávacieho programu a stručná charakteristika pedagogických dokumentov (k čomu dokument slúži, prečo je dôležitý pre pedagogickú činnosť učiteľa primárneho vzdelávania);
- spracovanú pedagogickú diagnostiku žiaka;
- pripomienky (námety) študenta k priebehu a organizácii praxe;
- celková záverečná sebareflexia a hodnotenie pedagogickej praxe študentom vyplnené a podpísané hodnotenie cvičného učiteľa na originálnom tlačive Pedagogickej fakulty KU v Ružomberku (viď. Príloha S a Príloha T);
- dokumenty pedagogického portfólia sú zviazané v hrebeňovej väzbe.

- ***pedagogické portfólio musí študent odovzdať na kontrolu metodikovi praxe v presne stanovenom termíne, ktorý bude oznámený prostredníctvom AiS2 KU.***

POŽIADAVKY NA UDELENIE HODNOTENIA

- súčasťou hodnotenia je okrem odovzdania pedagogického portfólia aj ***aktívna účasť na záverečnom kolokviu***;
- *záverečné kolokvium* umožní študentovi v odbornej diskusii prezentovať priebeh a výsledky svojej pedagogickej praxe.

Odborná diskusia bude zameraná na tieto okruhy:

- adaptácia študenta na pedagogickú realitu v primárnom vzdelávaní;
- spolupráca študenta s cvičným učiteľom;
- pozitívne a negatívne zážitky študenta z pedagogickej praxe na 1. stupni základných škôl;
- prezentácia projektov výučby (prípravy vyučovacích hodín), analýz/rozborov, žiackych produktov, vlastných didaktických pomôcok a iných dokumentov z pedagogickej praxe.

Hodnotenie pedagogickej praxe udeľuje metodik praxe katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky na základe kontroly pedagogického portfólia, výsledkov z kolokvia a zo záverečného hodnotenia študenta cvičným učiteľom primárneho vzdelávania.

Záver

Metodická príručka si kládla za úlohu opísať profesionálne kompetencie učiteľa a pomôcť študentom nadobudnúť praktické skúsenosti s organizáciou jednotlivých druhov pedagogickej praxe.

Veríme, že docenenie uvedených oblastí, ktoré v metodickej príručke uvádzame bude prínosom pre osvojovanie si profesionálnych kompetencii budúcich učiteľov. Predpokladom k tomu, aby sa budúci učiteľ stal aj dobrým učiteľom, potrebuje ovládať nielen teoretické vedomosti, ale by mal byť vnímavý, otvorený novým prístupom a mať záujem o deti/žiakov.

Literatúra

DOUŠKOVÁ, A., LUPTÁKOVÁ-VANĆÍKOVÁ, K.: 2008. *Didaktické kompetencie učiteľa v MŠ a ich rozvoj.* Banská Bystrica: PF UMB, 2008. ISBN 978-80-8083-666-5.

DOUŠKOVÁ, A., Porubský, Š. (eds.): 2006. *Vedenie študentov na odbornej učiteľskej praxi. Odborová učiteľská prax v štúdiu učiteľstva pre 1. stupeň základnej školy.* Banská Bystrica: PF UMB, 2006. ISBN 80-8055-899-X.

DUCHOVIČOVÁ, J., LAZÍKOVÁ, A.: 2008. *Rozvoj osobnosti dieťaťa a profesionalita učiteľky v materskej škole.* Bratislava: IRIS , 2008. ISBN 978-80-89256-28-0.

DYTRTOVÁ, R., KRHUTOVÁ, M.: 2009. *UČITEL Príprava na profesi.* Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2863-6.

GAVORA, P.: 1999. *Aký sú moji žiaci? Pedagogická diagnostika žiaka.* Bratislava: Vydavateľstvo PRÁCA, spol.s.r.o., 1999. ISBN 80-7094-335-1.

KARBOWNICZEK, J., VARGOVÁ, M.: 2011. *Predprimárne vzdelávanie včera a dnes*. Ružomberok: VERBUM, 2011. ISBN 978-80-8084-820-0.

KOŽUCHOVÁ, M., GAVORA, P., WIEGEROVÁ, A., MAJERČÍKOVÁ, J., HIRSCHNEROVÁ, Z.: 2011. *Pedagogická diagnostika v primárnom vzdelávaní.* Bratislava: SPN, 2011. ISBN 978-80-10-02053-9.

MIŇOVÁ, M.: 2015. *Pedagogické diagnostikovanie v materskej škole.* Prešov: Rokus, 2015. ISBN 978-80-89510-40-5.

PETLÁK, E.: 2012. *Inovácie v edukačnom procese.* Dubnica nad Váhom: Dubnický technologický inštitút, 2012. ISBN 978-80-89400-39-3.

TUREK, I.: 2010. *Didaktika.* Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN 978-80-8078-322-8.

PRÍLOHY

Príloha A: *Osobný plán pedagogickej praxe v materskej škole*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Osobný plán študenta na pedagogickej praxi v materskej škole

Študent	Ročník / Semester	Termín praxe: od - do
Materská škola	Trieda	Cvičná učiteľka

Hospitácie u cvičného učiteľa / študenta

Vyučujúci		Téma pedagogického pozorovania dieťaťa	
Dátum	Téma týždňa	Podtéma dňa	Vzdelávacia oblasť

Mikrovýstupy / Výstupy študenta

Dátum	Téma týždňa	Podtéma dňa	Vzdelávacia oblasť

Potvrdenie vytvorenia osobného plánu cvičným učiteľom

Dňa: ..... Podpis cvičného učiteľa: .....

Príloha A: *Osobný plán pedagogickej praxe v školskom klube detí*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Osobný plán študenta na pedagogickej praxi v školskom klube detí

Študent	Ročník / Semester	Termín praxe: od - do
Školský klub detí	Oddelenie	Cvičná vychovávateľka

Hospitácie u cvičnej vychovávateľky

Vyučujúci		Téma pedagogického pozorovania žiaka	
Dátum	Téma týždňa	Podoblasť	TOV

Výstupy študenta

Dátum	Téma týždňa	Podoblasť	TOV

Potvrdenie vytvorenia osobného plánu cvičným vychovávateľom

Dňa: ..... Podpis cvičného vychovávateľa: .....

Príloha B: *Pozorovací hárok a príprava výchovno-vzdelávacieho procesu v materskej škole*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Didaktická príprava č. __ / Protokol z pozorovania č. __

Trieda:	**Veková skupina:**	**Mesiac:**	**Týždeň:**
Vyučujúci:			
Téma mesiaca:	**Téma týždňa:**	**Podtéma dňa:**	
Vzdelávacia oblasť:		**Integrácia edukačného obsahu:**	
Učebné zdroje:			
Stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti: *Metódy:* *Organizačné formy:* *Zásady:*			
Pomôcky:			
Cieľ pozorovania: (píše sa len v prípade náčuvu/hospitácie)			

Popis a charakteristika konkrétnych výchovno-vzdelávacích činností a aktivít (príprava) **/ Popis a charakteristika sledovaných pedagogických javov** (pozorovanie)

Organizačná forma / čas	**Výkonové štandardy a úrovne štandardov**	**Výchovno-vzdelávacie ciele**	**Činnosť učiteľa** (stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti)	**Činnosť detí**
Hry a činnosti podľa výberu detí				
Zdravotné cvičenie				
Vzdelávacia aktivita				
Pobyt vonku				
Rozvíjané kompetencie dieťaťa v materskej škole:				
Pripomienky a otázky k výchovno-vzdelávaciemu procesu a vlastné námety na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu a činností: (vyplňuje sa v prípade pozorovania)				

Príloha B: *Pozorovací hárok a príprava výchovno-vzdelávacieho procesu v školskom klube detí*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Didaktická príprava č. __ / Protokol z pozorovania č. __

Oddelenie:	**Vek. skupina:**	**Mesiac:**	**Týždeň:**
Vychovávateľ/ka:			
TOV:	**Ciele TOV:**		
Výchovné štandardy:			**Téma týždňa:** **Podoblasť:**
Zásady:			
Metódy:			
Kľúčové kompetencie:			
Učebné zdroje:			
Pomôcky:			

Popis a charakteristika konkrétnych výchovno-vzdelávacích činností a aktivít (príprava) **/ Popis a charakteristika sledovaných pedagogických javov** (pozorovanie)

OF	**Výchovné štandardy**	**Výchovno-vzdelávacie ciele**	**Činnosť detí (uvádzajú sa konkrétne názvy)**	**Činnosť učiteľa (metódy, organizačné formy)**	**Čas**
OČ *RČ* *TOV* *PNV* *OČ*					
Cieľ pozorovania: (píše sa len v prípade náčuvu/hospitácie)					
Pripomienky a námety: (vyplňuje sa v prípade pozorovania)					

TOV – tematická oblasť výchovy
OF – organizačná forma
OČ – odpočinkové činnosti/ RČ – rekreačné činnosti
PNV – príprava na vyučovania

Príloha C: *Didaktická analýza výchovno-vzdelávacieho procesu v materskej škole*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Didaktická analýza č. __

Vyučujúci:		**Dátum:**
Téma mesiaca:	**Téma týždňa:**	**Podtéma dňa:**
Vzdelávacia oblasť:		**Integrácia edukačného obsahu:**

Analýza sledovaných pedagogických javov a rozbor výchovno-vzdelávacej činnosti

OF	**Analýza a reflexia**
HaČPVD *ZČ* *VA* *PV*	**Pri analýze didaktických aspektov v kontexte výchovy a vzdelávania detí predškolského veku v predprimárnom vzdelávaní študent postupuje podľa organizačných pokynov.*
Cieľ pozorovania a jeho stručná analýza:	
***Pre stanovenie cieľa pozorovania sa môže študent inšpirovať nasledujúcou prílohou: Námety na pedagogické pozorovanie výstupov cvičného učiteľa/vychovávateľa.*	

Príloha C: *Didaktická analýza výchovno-vzdelávacieho procesu v školskom klube detí*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Didaktická analýza č. __

Vychovávateľ:	**Dátum:**	
Téma týždňa:	**Podoblasť:**	**TOV:**
Výchovné štandardy:		

Analýza sledovaných pedagogických javov a rozbor výchovno-vzdelávacej činnosti

OF	**Analýza a reflexia**
OČ *RČ* *TOV* *PNV*	**Pri analýze didaktických aspektov v kontexte výchovy a vzdelávania detí mladšieho školského veku v školskom klube detí študent postupuje podľa organizačných pokynov.*
Cieľ pozorovania a jeho stručná analýza:	
***Pre stanovenie cieľa pozorovania sa môže študent inšpirovať nasledujúcou prílohou: Námety na pedagogické pozorovanie výstupov cvičného učiteľa/vychovávateľa.*	

Príloha D: *Námety na pedagogické pozorovanie výstupov cvičného učiteľa / vychovávateľa v materskej škole / školskom klube detí*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Námety na pedagogické pozorovanie výstupov cvičného učiteľa/cvičného vychovávateľa

- Práca s cieľmi, ich rozpracovanie do učebných požiadaviek k jednotlivým učebným úlohám.
- Pedagogická komunikácia, jej charakteristika, nadväzovanie a udržiavanie kontaktu s deťmi/žiakmi vo výchovno-vzdelávacom procese v materskej škole/školskom klube detí.
- Navodzovanie činnosti detí/žiakov, motivačné aspekty, prevaha vonkajších alebo vnútorných motívov pre činnosti detí/žiakov, záujem detí/žiakov o získavanie nových vedomostí, zručností, návykov.
- Zapájanie detí/žiakov do činností, zrozumiteľnosť informácií, usporiadanie úloh, činnosti detí/žiakov, netradičné metódy a formy práce učiteľa/vychovávateľa, kontrola zvládnutia učiva, formy práce učiteľa/vychovávateľa, detí/žiakov.
- Modifikácia úloh podľa individuálnych potrieb a schopností detí/žiakov, rešpektovanie individuálnych vekových osobitostí detí/žiakov a individuálny prístup k deťom/žiakom.
- Priestor pre sabavyjadrovanie detí/žiakov, činnosti podporujúce zvyšovanie sebadôvery detí/žiakov.
- Zámerný nácvik sociálnych zručností (aktivity tvorivej dramatiky, učebné hry a pod.).
- Spôsob a kontrola hodnotenia činnosti a vedomostí detí/žiakov.
- Správanie detí/žiakov počas výchovno-vzdelávacích činností a vzdelávacích aktivít, úpravu triedy, pripravenosť učebných pomôcok a technických prostriedkov.
- Klíma a atmosféra v triede počas výchovno-vzdelávacieho procesu.
- Motivačná fáza vo výchovno-vzdelávacom procese, postupy motivácie, uplatňovanie interdisciplinárnych a medzizložkových vzťahov, aktivizáciu detských/žiackych vedomostí a zručností.
- Expozičná fáza. Taxonómie kognitívnych cieľov, štruktúru obsahu učiva a učebnej látky, uplatnené metódy, modernizáciu obsahu, formy a prostriedky vo vzdelávacej aktivite.
- Fixačná fáza. Upevňovanie nového učiva, druhy fixačných metód, možnosti praktickej aplikácie nových poznatkov, etapy fixácie.
- Diagnostická fáza. Hodnotenie a klasifikácia vedomostí.
- Osobnosť učiteľa/vychovávateľa, učiteľova/vychovávateľova komunikatívnosť, objektívnosť, náročnosť, rešpektovanie detských/žiackych požiadaviek, hlasitosť reči, gestikulácia, reakcie učiteľa/vychovávateľa na nepredvídané podnety z triedy.
- Didaktické spracovanie učiva – pripravovanie didaktických materiálov a pomôcok, príprava činností, príprava rôznych spôsobov práce;
- Metódy a stratégie, ktoré učiteľ/vychovávateľa v činnostiach využíva (motivačné m./diagnostické m., monologické/dialogické m., tvorivé m., aktivizujúce m., bádateľské m., zážitkové m., kooperatívne m.; individuálnu/skupinovú/frontálnu prácu detí/žiakov a pod.);
- Metódy využívané pre tvorbu podnetného (príp. inkluzívneho) prostredia;
- Prejavy nežiaduceho správania detí/žiakov – pasivita, agresia, podceňovanie a pod.

Príloha E: *Sebareflexia a hodnotenie výchovno-vzdelávacieho procesu realizovaného v materskej škole*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Sebareflexia č. __

Dátum realizácie výstupu:		
Téma mesiaca:	Téma týždňa:	Podtéma dňa:
Vzdelávacia oblasť:	Integrácia edukačného obsahu:	

Návrh zápisu analýzy vlastného projektu výučby realizovaného v materskej škole

	Hodnotenie prípravy
	**Pri spracovaní sebareflexie vlastného výstupu študent postupuje podľa organizačných pokynov a môže sa inšpirovať nasledujúcou prílohou: Návrh zápisu analýzy vlastného projektu výučby realizovaného v materskej škole / školskom klube detí.*
OF	**Hodnotenie vlastného výstupu**
HaČPVD *ZČ* *VA* *PV*	**Viď: Návrh zápisu analýzy vlastného projektu výučby realizovaného v materskej škole / školskom klube detí.*
	Hodnotenie detí v materskej škole / žiakov v školskom klube detí
	**Viď: Návrh zápisu analýzy vlastného projektu výučby realizovaného v materskej škole / školskom klube detí.*

Príloha E: *Sebareflexia a sebahodnotenie výchovno-vzdelávacieho procesu realizovaného v školskom klube detí*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Sebareflexia č. __

Dátum realizácie výstupu:		
Téma týždňa:	**Podoblasť:**	**TOV**
Výchovné štandardy:		

Zápis analýzy vlastného projektu výučby realizovaného v školskom klube detí

	Hodnotenie prípravy
	**Pri spracovaní sebareflexie vlastného výstupu študent postupuje podľa organizačných pokynov a môže sa inšpirovať nasledujúcou prílohou: Návrh zápisu analýzy vlastného projektu výučby realizovaného v materskej škole / školskom klube detí.*
OF	**Hodnotenie vlastného výstupu**
OČ *RČ* *TOV* *PNV*	**Viď.: Návrh zápisu analýzy vlastného projektu výučby realizovaného v materskej škole / školskom klube detí.*
	Hodnotenie žiakov v školskom klube detí
	**Viď: Návrh zápisu analýzy vlastného projektu výučby realizovaného v materskej škole / školskom klube detí.*

Príloha F: *Návrh zápisu sebareflexie a hodnotenia vlastného projektu výučby realizovaného v materskej škole / školskom klube detí*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Návrh zápisu sebahodnotenia a analýzy vlastného projektu výučby realizovaného v materskej škole / školskom klube detí

Hodnotenie prípravy
Študent do sebareflexie zakomponuje odpoveď na otázky, napr.: o Bola príprava robená v dostatočnom predstihu? o Ako ste počas výstupu využívali svoju prípravu? o Bolo v príprave potrebné niečo meniť? Ak áno, čo ste zmenili a prečo? o Improvizovali ste? Ak áno, ako ste reagovali na nečakané a nepredvídané/nenaplánované situácie? o Aký je Váš celkový dojem z organizácie vlastného projektu výučby a aké problémy ste mali pri koncipovaní prípravy? o Ak by ste ešte raz realizovali tú istú výchovno-vzdelávaciu činnosť počas dňa, čo by ste na nej zmenili a prečo?
Hodnotenie vlastného výstupu
Pri analýze a hodnotení vlastného výstupu a jednotlivých organizačných foriem v kontexte výchovy a vzdelávania detí predškolského veku / mladšieho školského veku v materskej škole / v školskom klube detí, študent postupuje podľa organizačných pokynov a zároveň odpovedá na otázky, napr.: o Ako sa splnili/nesplnili výchovno-vzdelávacie ciele pre jednotlivé organizačné formy dňa a výchovno-vzdelávacie činnosti – kritická analýza dosiahnutých výsledkov? o Na rozvíjanie čoho (akých kompetencií, skúseností, vedomostí – uveďte konkrétne) sa navrhované aktivity a činnosti zameriavali? o Aké stratégie, t.j. metódy, formy a zásady ste využívali v rámci jednotlivých výchovno-vzdelávacích činností a aktivitách vo vzťahu k stanoveným cieľom a ako prispievali k rozvoju poznania dieťaťa predškolského veku/mladšieho školského veku? o Aká bola organizácia a priebeh výstupu (ako sa plnili očakávania, čo vyšlo, príp. nevyšlo a prečo)? o Ako ste rešpektovali individuálne a vekové osobitosti dieťaťa predškolského veku/mladšieho školského veku? o Aké konkrétne vedomosti, zručnosti, schopnosti boli výchovno-vzdelávacími činnosťami u detí/žiakov rozvíjané - zdôvodnenie postupov, ako bola zisťovaná úroveň dosiahnutých výsledkov detí/žiakov? o Boli využité vhodné a adekvátne didaktické prostriedky a didaktické pomôcky? o Zhodnotenie pokynov, ktoré plnili deti/žiaci. Rozumeli deti/žiaci pokynom? Vedeli čo majú počas aktivít robiť? o Zhodnotenie atmosféry, motivácie a aktivity – činnosti, ktoré vykonávali deti/žiaci. o Ktorá časť výstupu sa Vám podarila najlepšie zrealizovať a prečo a s ktorou časťou výstupu ste mali problémy a prečo? o Aké boli cieľové informácie k preberanej téme? Aké informácie má dieťa/žiak nadobudnúť realizáciou Vášho vyučovacieho projektu? o Využili ste primerané materiálne didaktické prostriedky – učebné pomôcky? o Dodržali ste časové rozvrhnutie jednotlivých úloh a striedali ste formy práce? o Splnili ste všetky učebné požiadavky? o Váš celkový dojem z výstupu – ako ste sa cítili v role učiteľa/vychovávateľa?

- Aká bola Vaša jazyková a rečová stránka?
- Ktorá činnosť/úloha bola najlepšia a prečo? Potrebné spracovať zdôvodnenie.....
- Ktorá činnosť/úloha sa Vám nevydarila a prečo? Potrebné spracovať zdôvodnenie.....
- S čím ste mali počas výchovno-vzdelávacieho najväčší problém a prečo - zdôvodnenie?

Hodnotenie detí v materskej škole / žiakov v školskom klube detí

Študent do sebareflexie zakomponuje odpoveď na otázky, napr.:

- Rozumeli deti/žiaci Vašim pokynom?
- Vedeli čo majú počas aktivity robiť?
- Ktoré činnosti sa deťom/žiakom najviac páčili a prečo?
- Čo spôsobovalo deťom/žiakom najväčšie problémy a prečo?
- Ako ste aktivizovali pasívne deti/žiakov?
- Aké problémy ste mali s disciplínou detí/žiakov? Čo bolo ich príčinou? Ako ste ich riešili?
- Myslíte si, že sa deťom/žiakom Vaše aktivity, úlohy a jednotlivé činnosti páčili? Uveďte prečo?
- Riešili správne zadané učebné úlohy?
- Kontrolovali ste priebežne každé dieťa/každého žiaka?
- Páčili sa činnosti/úlohy realizované počas aktivity všetkým deťom/žiakom, prečo?
- Boli Vaše otázky, ktoré ste kládli deťom/žiakom primerané k ich veku?
- Boli úlohy/činnosti pre deti/žiakov zaujímavé?
- Diferencovali ste úlohy podľa potrieb detí/žiakov? Ako ste ich hodnotili?
- Ako ste využili spätnú väzbu od detí/žiakov?

Príloha G: *Záznamový hárok pre pedagogické diagnostikovanie v materskej škole*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Podklad k pedagogickému diagnostikovaniu – záznamový hárok pre pedagogické diagnostikovanie dieťaťa predškolského veku

ZÁZNAMOVÝ HÁROK Z PEDAGOGICKÉHO DIAGNOSTIKOVANIA		
Meno dieťaťa:	**Vek:**	**Dátum:**

p.č.	**Rozvoj reči** **Foneticko-fonologická rovina**	**Áno** (zvláda samostatne)	**Čiastočne** (zvláda s pomocou)	**Nie** (nezvláda)	**Poznámky**
1.	Má správnu výslovnosť				
2.	Chybná výslovnosť hlásky:.....				
3.	Narušenie plynulosti reči				
4.	Rozloží slovo na slabiky				
5.	Identifikuje začiatočnú hlásku v slove				
	Lexikálno-sémantická rovina				
6.	Rozumie po slovensky				
7.	Hovorí po slovensky				
8.	Hovorí po rómsky				
9.	Inštrukciám bežnej reči dobre rozumie				
10.	Má veku primeranú slovnú zásobu				
11.	Dokáže opísať obrázok				
12.	Interpretuje rozprávku, príbeh bez obrázkového sprievodu				
13.	Definuje význam pojmu				
14.	Tvorí protiklady (antonymá)				
15.	Tvorí slová podobného významu (synonymá)				

16.	Vie verbálne vyjadriť svoje názory, potreby				
	Morfologicko-syntaktická rovina				
17.	Hovorí vo vetách a súvetiach				
18.	Používa všetky druhy slov				
19.	Hovorí gramaticky správne				
20.	Spozná nesprávne vytvorenú vetu				
21.	Do nedokončenej vety doplní správne slovo				
22.	Vie odpovedať na kladené otázky				
23.	Používa len jednoslovné odpovede				
24.	Odpovedá na otázky detí				
	Pragmatická rovina				
25.	Prirodzene nadväzuje verbálny kontakt				
26.	Dokáže viesť dialóg, adekvátne odpovedá na otázky, pýta sa				
27.	Komunikuje s deťmi				
28.	Zaujíma sa o komunikáciu				
29.	Povie svoje meno, priezvisko, vek, bydlisko				
30.	Pri komunikácii používa očný kontakt				
31.	Iné				
p.č.	**Kognitívna oblasť**	**Áno** (zvláda samostatne)	**Čiastočne** (zvláda s pomocou)	**Nie** (nezvláda)	**Poznámky**
1.	Rozumie pokynom dospelého a plní ich				
2.	Počúva pokyny				
3.	Zaujíma sa o činnosti, veci.....				
4.	Činnosti dokončí				
5.	Je motivované k výkonu				
6.	Snaží sa odhaliť príčiny a následky				
7.	Zaujíma sa o dianie v triede				
8.	Nové predmety a veci spoznáva viacerými zmyslami				

9.	Porovnáva predmety, veci a ľudí				
10.	Triedi predmety podľa určitých kritérií				
11.	Chápe zhodu a rozdiel				
12.	Spozná čo do skupiny patrí a čo tam nepatrí				
13.	Rozlišuje geometrické tvary				
14.	Rozlišuje farby				
15.	Menuje číselný rad do.....				
16.	Pomenuje najmenší, najväčší, stredný predmet				
17.	Orientuje sa v priestore (hore, dole, stred, vpredu, vzadu				
18.	Ovláda smerovú orientáciu (vpravo hore, vľavo dole,)				
19.	Rozlišuje časové vzťahy (ráno, večer, deň, noc)				
20.	Pozná dni v týždni				
21.	Pozná mesiace v roku				
22.	Rozlišuje ročné obdobia				
23.	Rozumie pojmom včera, dnes, zajtra				
24.	Rozlišuje členov svojej rodiny				
25.	Nájde tvar na pozadí				
26.	Poskladá obrázok z niekoľkých častí				
27.	Nájde rýmujúce sa dvojice				
p.č.	**Grafomotorika, kresba**	**Áno** (zvláda samostatne)	**Čiastočne** (zvláda s pomocou)	**Nie** (nezvláda)	**Poznámky**
1.	Kreslenie rôznorodých námetov				
2.	Kreslenie postavy				
3.	Kreslenie domu				
4.	Kreslí podľa vlastnej fantázie				
5.	Kresba je proporčná				
6.	Používa viac farieb				
7.	Používa jednu farbu				
8.	Práca je úhľadná				
9.	Kresliace náčinie (pastelku, ceruzu) drží správne				
10.	Používa dominantnú ruku				
11.	Ruka dieťaťa je pri činnosti uvoľnená				

12.	Pohyby sú plynulé				
13.	Tlak ceruzky na podložku je príliš veľký				
14.	Tlak ceruzky na podložku je nedostatočný				
15.	Pohyby ruky sú dynamické				
16.	Čiary kreslí s istotou				
17.	Čiary kreslí roztrasene				
18.	Sklon čiar je nápadný				
19.	Udržiava spojitosť línií				
20.	Línie sú zdvojené				
21.	Línie sú prerušované				
22.	Kreslí, píše zľava doprava				
23.	Využíva celú plochu papiera				
24.	Pri kreslení, písaní sedí správne				
25.	Má správne držanie tela				
26.	Iné				
p.č.	**Lateralita**	**Nevyhranená**	**Ľaváctvo**	**Praváctvo**	**Poznámky**
1.	Ruky				
2.	oka				

Skúšky robíme podľa pokynov, s ktorými boli študenti oboznámení na predmete: **jazyková gramotnosť**

Jednoduché testy pre učiteľa/rodiča:

1. Vkladanie korálikov do fľaše
2. Zasúvanie kolíkov do otvoru - kľúča do zámky
3. Vhadzovanie loptičiek do škatule
4. Navliekanie korálikov
5. Stavanie veže z kociek
6. Umývanie rúk
7. Tlieskanie
8. Ihla a niť (navliekanie)
9. Kresba domčeka – pravou aj ľavou rukou
10. Bodkovacia skúška
11. Obracanie obrázkových kariet

p.č.	Sociálno-emocionálna oblasť	Áno (zvláda samostatne)	Čiastočne (zvláda s pomocou)	Nie (nezvláda)	Poznámky
1.	Zvláda odlúčenie od rodičov				
2.	Adaptuje sa na zmeny, nové situácie, prostredie				
3.	Komunikuje s učiteľkou a inými dospelými v MŠ				
4.	Komunikuje s deťmi				
5.	Spolupracuje s deťmi, zapája sa do činností				
6.	Pomáham druhým deťom				
7.	Nadväzuje priateľstvo s inými deťmi				
8.	Podriaďuje sa pravidlám hier				
9.	Správne reaguje na pokyny autority (prosba, zákaz)				
10.	Vie zhodnotiť následky nevhodného správania				
11.	Primeraným spôsobom prejavuje svoje emócie				
12.	Vie dať najavo svoje potreby				
13.	Prejavuje empatiu				
14.	Pomenuje svoje pocity				
15.	Neubližuje deťom				
16.	Začína mať zmysel pre povinnosť				
17.	Dokáže prekonať prekážky, uniesť prehru				
18.	Dokáže udržiavať poriadok				
19.	Prejavuje radosť z poznávania a objavovania nového				
p.č.	**Psycho-motorická oblasť, koncentrácia pozornosti pri zámerných činnostiach, sebaobsluha**	**Áno** (zvláda samostatne)	**Čiastočne** (zvláda s pomocou)	**Nie** (nezvláda)	**Poznámky**
1.	Prejavuje záujem o činnosti pracovného typu				
2.	Dokáže sa sústrediť				
3.	Prejavuje samostatnosť				
4.	Prejavuje vytrvalosť				
5.	Vydrží pracovať v pokoji				
6.	Dieťa rado cvičí				
7.	Správne vykonáva zadanú polohu, postoj				
8.	Má správnu techniku chôdze, behu, skoku				
9.	Má správnu techniku podliezania, preliezania				

10.	Vie chytiť loptu				
11.	Triafa loptu do cieľa				
12.	Udrží rovnováhu v stoji na jednej nohe				
13.	Podriaďuje sa pravidlám športových hier				
14.	Je zodpovedné za včasné chodenie na toaletu				
15.	Má osvojené základné návyky s používaním WC				
16.	Vie si umyť ruky, tvár, utrieť sa, vyčistiť si zuby				
17.	Správne a samostatne používa vreckovku				
18.	Pri kašľaní si zakrýva ústa				
19.	Vie sa vyzliekať a obliekať				
20.	Pozná svoje oblečenie				
21.	Zloží a uloží si svoje veci				
22.	Pri jedení správne drží lyžicu				
23.	Počas jedenia sedí pri stole a správa sa podľa pravidiel				
24.	Vie si zaviazať šnúrky				
25.	Vie si zapnúť a rozopnúť gombíky, zips				

Príloha H: *Hodnotiaci hárok učenia sa dieťaťa*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Podklad k pedagogickému diagnostikovaniu – hodnotiaci hárok učenia sa dieťaťa predškolského veku

Oblasť	**Deti**	**Bodové hodnotenie***
1. V priebežných výsledkoch vzdelávania		
prejavovali záujem o osvojenie si vedomostí a zručností		1 2 3 4 5
osvojili si poznatky v súlade s požiadavkami ŠKVP		1 2 3 4 5
vyjadrovali sa zrozumiteľne k danej téme UO (uč. osnov)		1 2 3 4 5
poznali a uplatňovali adekvátne postupy v hrách a činnostiach		1 2 3 4 5
vedeli vhodne využívať hračky, učebné pomôcky a didakticko-technické prostriedky		1 2 3 4 5
vedeli spracovať a dokončiť úlohu v primeranom čase a kvalite		1 2 3 4 5
vedeli hodnotiť vlastnú prácu na základe vopred stanovených kritérií (pravidiel)		1 2 3 4 5
vedeli zhodnotiť vlastné pokroky v porovnaní s predchádzajúcimi		1 2 3 4 5
2. V základoch kľúčových kompetencií		
a) v oblasti psychomotorických kompetencií		
ovládali základné lokomočné pohyby		1 2 3 4 5
prejavili grafomotorickú gramotnosť		1 2 3 4 5
prejavili túžbu a ochotu pohybovať sa rôznymi spôsobmi medzi prírodnými a umelými prekážkami		1 2 3 4 5
dodržiavali pravidlá vlastnej bezpečnosti aj bezpečnosti iných		1 2 3 4 5
ohľaduplne sa správali k svojmu zdraviu a k zdraviu iných		1 2 3 4 5
b) v oblasti osobnostných a sociálnych kompetencií		
vedeli vyjadriť vlastné pocity, postoje, názory, prežívanie, skúsenosti		1 2 3 4 5
správali sa v skupine, kolektíve podľa spoločenských pravidiel a noriem		1 2 3 4 5
vedeli spolupracovať a pomáhať si vo dvojici, v skupine, kolektíve		1 2 3 4 5
akceptovali a rešpektovali multikultúrne, zdravotné, telesné a iné odlišnosti detí a dospelých		1 2 3 4 5
v hrách a činnostiach vystupovali so sebaistotou a sebadôverou		1 2 3 4 5
vedeli si plánovať, organizovať a hodnotiť činnosti		1 2 3 4 5
vedeli samostatne, resp. s pomocou riešiť osobné problémy		1 2 3 4 5
vedeli zhodnotiť vlastné konanie a správanie sa		1 2 3 4 5
c) v oblasti komunikatívnych a informačných kompetencií		
aktívne počúvali a chápali obsah textu		1 2 3 4 5
vyjadrovali sa spontánne, plynulo a gramaticky správne		1 2 3 4 5
uplatňovali predčitateľskú gramotnosť (vedeli si pozorne vypočuť rozprávku, zvládnuť jej dramatizáciu, reprodukovať rôzne literárne žánre, pracovať s knihou, zostavovať knihy, obrázkové mapy, vyhľadávať obrázky, „čítať“ obrázky z ľavej strany na pravú stranu, z hora dole, zaujímali sa o písmená, poznali písmená svojho mena, rozlišovali prvú hlásku v slove, hononymá, synonymá, antonymá...		1 2 3 4 5
vyhľadávali, triedili, spracovávali a používali informácie z rôznych zdrojov (z kníh, časopisov, encyklopédií, informačno-komunikačných technológií...)		1 2 3 4 5
d) v oblasti kognitívnych a učebných kompetencií		
vyhľadávali a objavovali súvislosti medzi jednotlivými informáciami na základe porovnávania podobnosti a rozdielov		1 2 3 4 5
vedeli zdôvodňovať názory, prejaviť postoje, vyslovovať jednoduché úsudky, uplatňovali vlastné predstavy pri riešení problémov		1 2 3 4 5

vyhľadávali originálne riešenia úloh	1	2	3	4	5
prejavili spontánny záujem o spoznávanie nového, vedeli aplikovať poznatky a skúsenosti v hrách a rôznych aktivitách	1	2	3	4	5
vedeli zhodnotiť vlastné výkony, aj výkony druhých	1	2	3	4	5
v primerane dlhom čase sa vedeli sústrediť na hru a na zámerne riadenú výchovno-vzdelávaciu činnosť	1	2	3	4	5

Poznámky

*****Prislúchajúcu bodovú hodnotu zakrúžkujte:

Škála hodnotenia:
1 – veľmi slabo (nedostatočne)
2 – slabo (podpriemerne)
3 – dobre (priemerne)
4 – výborne (nadpriemerne)
5 – vynikajúco (výborne)

Príloha CH: *Záverečné hodnotenie pedagogickej praxe študentom v materskej škole*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Záverečná hodnotenie pedagogickej praxe v materskej škole

Druh pedagogickej praxe:	
Materská škola:	**Termín praxe:**
Akademický rok:	**Semester:**
Dátum vypracovania:	

Hodnotenie

Celkové hodnotenie pedagogickej praxe
....
Spolupráca s cvičným učiteľom
....
Atmosféra počas dňa a interakcia s deťmi, ich záujem o výchovno-vzdelávacie aktivity
....
Prínos pedagogickej praxe pre moje ďalšie profesionálne pôsobenie
....
Nesplnené očakávania
....

.....
Podpis študenta

Príloha I: *Záverečné hodnotenie pedagogickej praxe študentom v školskom klube detí*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Záverečné hodnotenie pedagogickej praxe v školskom klube detí

Druh pedagogickej praxe:	
Školský klub detí:	**Termín praxe:**
Akademický rok:	**Semester:**
Dátum vypracovania:	

Hodnotenie

Celkové hodnotenie pedagogickej praxe
....
Spolupráca s cvičným vychovávateľom
....
Atmosféra počas dňa a interakcia so žiakmi, ich záujem o výchovno-vzdelávacie aktivity
....
Prínos pedagogickej praxe pre moje ďalšie profesionálne pôsobenie
....
Nesplnené očakávania
....

.....
Podpis študenta

Príloha J: *Záverečné hodnotenie študenta cvičným učiteľom v materskej škole*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Záverečné hodnotenie študenta z pedagogickej praxe v materskej škole

Meno a priezvisko študenta:		
Študijný program: Predškolská a elementárna pedagogika		
Forma štúdia:	**Ročník:**	**Semester:**
Druh pedagogickej praxe:		
Materská škola:	**Adresa a telefón školy:**	
Cvičný učiteľ:	**Počet rokov praxe:**	
Termín praxe:	**Neúčasť na praxi (dátum a dôvod neúčasti):**	

Hodnotenie

Aký bol vzťah študenta k pedagogickému povolaniu Hodnotenie vzťahu študenta k učiteľskému povolaniu a k ostatným učiteľom a zamestnancom školy.
A B C D E FX* ....
Spolupráca s cvičným učiteľom Hodnotenie aktivity a iniciatívy študenta pri rozboroch výchovno-vzdelávacích aktivít. Robil si študent poznámky z jednotlivých rozborov? Ako konzultoval svoje projekty výučby a prípravy? Viedol si svedomito pedagogické portfólio?
A B C D E FX* ....
Plánovanie a príprava výchovno-vzdelávacej činnosti študenta Hodnotenie úrovne plánovania projektov výučby. Aká bola príprava študenta na výchovno-vzdelávacie aktivity? Vedel formulovať výchovno-vzdelávacie ciele? Aké štruktúry a typy organizačných jednotiek používal? V čom mal študent klady a v čom nedostatky?
A B C D E FX* ....
Samostatná výchovno-vzdelávacia činnosť študenta Ako sa študent prejavoval pri organizovaní a uskutočňovaní vlastných výchovno-vzdelávacích aktivít? Aké mal výsledky, aká bola jeho iniciatíva, tvorivosť, vynaliezavosť? Ako riešil aktivitu a disciplínu detí? Vedel improvizovať? Využíval aktivizujúce a inovačné metódy? Vytváral si svoje vlastné didaktické pomôcky? Vedel študent objektívne reflektovať svoju vlastnú prácu a činnosti?
A B C D E FX* ....

Výchovné pôsobenie Hodnotenie vystupovania pred deťmi, voľby oblečenia a úpravy zovňajška, profesionálneho vzťahu k deťom a vplyvu na deti v triede i mimo triedy, jeho vzťah k deťom.
A B C D E FX* ....
Jazykový prejav študenta Hodnotenie kultúry prejavu, používania spisovného jazyka, odbornej a veku primeranej terminológii, celkovej zrozumiteľnosti.
A B C D E FX* ....
Pracovná disciplína a správanie sa študenta Hodnotenie dochvíľnosti, aktivity, celkového správania a prístupu študenta k povinnostiam počas celej doby trvania praxe.
A B C D E FX* ....
Záujem o poznanie školského prostredia Hodnotenie záujmu študenta o rozličné oblasti školského života, o iné aktivity školy mimo povinnej pedagogickej praxe, zapájanie sa do spoločenskej práce a iných činností v škole.
A B C D E FX* ....
Záverečné pripomienky cvičného učiteľa k práci študenta
....
Odporúčania pre ďalšiu pedagogickú činnosť a rozvoj študenta
....
Záverečné hodnotenie práce študenta: Študent splnil podmienky pedagogickej praxe a navrhujem mu udeliť hodnotenie: .....
V ....., dňa .... podpis cvičného učiteľa a pečiatka školy

**Zakrúžkujte hodnotenie, ktoré najvhodnejšie vystihuje študenta, jeho prácu a pôsobenie počas pedagogickej praxe.*

Príloha J: *Záverečné hodnotenie študenta cvičným vychovávateľom v školskom klube detí*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Záverečné hodnotenie študenta z pedagogickej praxe v školskom klube detí

Meno a priezvisko študenta:		
Študijný program: Predškolská a elementárna pedagogika		
Forma štúdia:	**Ročník:**	**Semester:**
Druh pedagogickej praxe:		
Školský klub detí:	**Adresa a telefón školy:**	
Cvičný vychovávateľ:	**Počet rokov praxe:**	
Termín praxe:	**Neúčasť na praxi (dátum a dôvod neúčasti):**	

Hodnotenie

Aký bol vzťah študenta k pedagogickému povolaniu Hodnotenie vzťahu študenta k vychovávateľskému povolaniu a k ostatným vychovávateľom a zamestnancom školy.
A B C D E FX* ....
Spolupráca s cvičným vychovávateľom Hodnotenie aktivity a iniciatívy študenta pri rozboroch výchovno-vzdelávacích aktivít. Robil si študent poznámky z jednotlivých rozborov? Ako konzultoval svoje projekty výučby a prípravy? Viedol si svedomito pedagogické portfólio?
A B C D E FX* ....
Plánovanie a príprava výchovno-vzdelávacej činnosti študenta Hodnotenie úrovne plánovania projektov výučby. Aká bola príprava študenta na výchovno-vzdelávacie aktivity? Vedel formulovať výchovno-vzdelávacie ciele? Aké štruktúry a typy organizačných jednotiek používal? V čom mal študent klady a v čom nedostatky?
A B C D E FX* ....
Samostatná výchovno-vzdelávacia činnosť študenta Ako sa študent prejavoval pri organizovaní a uskutočňovaní vlastných výchovno-vzdelávacích aktivít? Aké mal výsledky, aká bola jeho iniciatíva, tvorivosť, vynaliezavosť? Ako riešil aktivitu a disciplínu žiakov? Vedel improvizovať? Využíval aktivizujúce a inovačné metódy? Vytváral si svoje vlastné didaktické pomôcky? Vedel študent objektívne reflektovať svoju vlastnú prácu a činnosti?
A B C D E FX* ....

Výchovné pôsobenie Hodnotenie vystupovania pred žiakmi, voľby oblečenia a úpravy zovňajška, profesionálneho vzťahu k žiakom a vplyvu na žiakov v triede i mimo triedy, jeho vzťah k žiakom.
A B C D E FX* ....
Jazykový prejav študenta Hodnotenie kultúry prejavu, používania spisovného jazyka, odbornej a veku primeranej terminológii, celkovej zrozumiteľnosti.
A B C D E FX* ....
Pracovná disciplína a správanie sa študenta Hodnotenie dochvíľnosti, aktivity, celkového správania a prístupu študenta k povinnostiam počas celej doby trvania praxe.
A B C D E FX* ....
Záujem o poznanie školského prostredia Hodnotenie záujmu študenta o rozličné oblasti školského života, o iné aktivity školy mimo povinnej pedagogickej praxe, zapájanie sa do spoločenskej práce a iných činností v škole.
A B C D E FX* ....
Záverečné pripomienky cvičného vychovávateľa k práci študenta
....
Odporúčania pre ďalšiu pedagogickú činnosť a rozvoj študenta
....
Záverečné hodnotenie práce študenta: Študent splnil podmienky pedagogickej praxe a navrhujem mu udeliť hodnotenie: .....
V ....., dňa .... podpis cvičného vychovávateľa a pečiatka školy

**Zakrúžkujte hodnotenie, ktoré najvhodnejšie vystihuje študenta, jeho prácu a pôsobenie počas pedagogickej praxe.*

Príloha K: *Výkaz z pedagogickej praxe realizovanej v materskej škole*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Výkaz z pedagogickej praxe v materskej škole

Meno a priezvisko študenta:
Študijný program: Predškolská a elementárna pedagogika
Druh pedagogickej praxe:
Cvičná materská škola:
Meno cvičného učiteľa:

Hodnotenie

			Hodnotenie*			
Dátum	Téma týždňa a podtéma dňa	Organizačná forma dňa	Náčuv	Výstup (mikrovýstup)	Rozbor	Podpis

**ohodnoťte študenta počas pedagogickej praxe prostredníctvom bodov od 1 do 5, pričom 5 bodov je maximum*

Hodnotenie cvičného učiteľa:

Rozbor: aktívny (A) = **5, 4, 3 body**
pasívny (P) = **2, 1, 0 bodov**

Náčuv: aktívny (A) = **5, 4, 3 body**
pasívny (P) = **2, 1, 0 bodov**

Mikrovýstup/Výstup a príprava:

1. **A** – výborne (vynikajúce výsledky) = **5 bodov**
2. **B** – veľmi dobre (nadpriemerné výsledky) = **4 body**
3. **C** – dobre (priemerné výsledky) = **3 body**
4. **D** – uspokojivo (prijateľné výsledky) = **2 body**
5. **E** – dostatočne (výsledky spĺňajú iba minimálne kritériá) = **1 bod**
6. **Fx** – nedostatočne (výsledky nespĺňajú ani minimálne kritériá) = **0 bodov**

V ....., dňa ....

podpis cvičného učiteľa
a pečiatka školy

Udelené záverečné hodnotenie: ..... Zapísané dňa: .....

....

Meno metodika praxe katedry PEP Podpis

Príloha K: *Výkaz z pedagogickej praxe realizovanej v školskom klube detí*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Výkaz z pedagogickej praxe v školskom klube detí

Meno a priezvisko študenta:
Študijný program: Predškolská a elementárna pedagogika
Druh pedagogickej praxe:
Školský klub detí:
Meno cvičného vychovávateľa:

Hodnotenie

			Hodnotenie*			
Dátum	Téma týždňa a podoblasť	Organizačná forma dňa	Náčuv	Výstup (mikrovýstup)	Rozbor	Podpis

**ohodnoťte študenta počas pedagogickej praxe prostredníctvom bodov od 1 do 5, pričom 5 bodov je maximum*

Hodnotenie cvičného učiteľa:

Rozbor: aktívny (A) = **5, 4, 3 body**
pasívny (P) = **2, 1, 0 bodov**

Náčuv: aktívny (A) = **5, 4, 3 body**
pasívny (P) = **2, 1, 0 bodov**

Mikrovýstup/Výstup a príprava:

1. **A** – výborne (vynikajúce výsledky) = **5 bodov**
2. **B** – veľmi dobre (nadpriemerné výsledky) = **4 body**
3. **C** – dobre (priemerné výsledky) = **3 body**
4. **D** – uspokojivo (prijateľné výsledky) = **2 body**
5. **E** – dostatočne (výsledky spĺňajú iba minimálne kritériá) = **1 bod**
6. **Fx** – nedostatočne (výsledky nespĺňajú ani minimálne kritériá) = **0 bodov**

V ....., dňa ....

podpis cvičného vychovávateľa
a pečiatka školy

Udelené záverečné hodnotenie: ..... Zapísané dňa: .....

....

Meno metodika praxe katedry PEP Podpis

Príloha L: *Osobný plán pedagogickej praxe na prvom stupni základnej školy*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Osobný plán študenta na pedagogickej praxi v základnej škole

Študent	Ročník / Semester	Termín praxe: od - do
Základná škola	Trieda	Cvičná učiteľka

Hospitácie u cvičného učiteľa / študenta

Vyučujúci		Téma pedagogického pozorovania žiaka	
Dátum	Vyučovacia hodina	Téma hodiny	Cieľ hodiny

Mikrovýstupy / Výstupy študenta

Dátum	Vyučovacia hodina	Téma hodiny	Cieľ hodiny

Potvrdenie vytvorenia osobného plánu cvičným učiteľom

Dňa: ..... Podpis cvičného učiteľa: .....

Príloha M: *Pozorovací hárok a príprava vyučovacej hodiny v primárnom vzdelávaní*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Didaktická príprava č. __ / Protokol z pozorovania č. __

Základná škola:		**Vyučujúci:**
Trieda:	**Školský rok:**	**Dátum:**

Predmet:
Vzdelávacia oblasť:
Výkonový štandard:
Obsahový štandard:
Tematický okruh:
Učivo:
Výchovno-vzdelávacie ciele

- *Kognitívny cieľ:*
- *Psychomotorický cieľ:*
- *Afektívny cieľ:*

Prierezové témy:
Medzipredmetové vzťahy:
Organizačné formy:
Typ vyučovacej hodiny:
Učebné požiadavky:
Metódy:
Kompetencie:
Prostriedky a pomôcky:
Zdroj informácií pre učiteľa:
Zdroj informácií pre žiaka:

Metodický postup (príprava) **/ Popis a charakteristika sledovaných pedagogických javov** (pozorovanie)

Čas	**Pomenovanie pedagogickej situácie**	**Učebné požiadavky** (konkretizovaný cieľ, požiadavka na zmenu)	**Učebné úlohy** (inštrukcia pre učebnú činnosť žiaka / konkrétna úloha)	**Priebeh pedagogickej situácie** (činnosť učiteľa a žiaka, metódy a formy práce, diagnostická, reflexívna a hodnotiaca činnosť)

Cieľ pedagogického pozorovania: (píše sa len v prípade náčuvu/hospitácie)

Pripomienky a otázky k výchovno-vzdelávaciemu procesu: (vyplňuje sa v prípade pozorovania)

Zaujímavosti / postrehy z pozorovania a vlastné námety na realizáciu výučby: (vyplňuje sa v prípade pozorovania)

Príloha N: *Didaktická analýza (rozbor) vyučovacej hodiny v primárnom vzdelávaní*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Didaktická analýza č. __

Základná škola:		**Vyučujúci:**
Trieda:	**Školský rok:**	**Dátum:**
Predmet: **Vzdelávacia oblasť:** **Výkonový štandard:** **Obsahový štandard:**		

Analýza sledovaných pedagogických javov a rozbor vyučovacej hodiny

Fáza VH	**Analýza a reflexia**
	***Pri** *analýze jednotlivých didaktických aspektov vyučovacej hodiny v kontexte výchovy a vzdelávania žiakov v primárnom vzdelávaní študent postupuje podľa organizačných pokynov.*
Cieľ pedagogického pozorovania a jeho stručná analýza:	
****Pre** výber a stanovenie cieľa pozorovania sa môže študent inšpirovať nasledujúcou prílohou: Námety na pedagogické pozorovanie výstupov cvičného učiteľa pre primárne vzdelávanie.*	

Príloha O: *Námety na pedagogické pozorovanie výstupov cvičného učiteľa pre primárne vzdelávanie*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Námety na pedagogické pozorovanie výstupov cvičného učiteľa pre primárne vzdelávanie

- Práca s cieľmi, ich rozpracovanie do učebných požiadaviek k jednotlivým učebným úlohám.
- Pedagogická komunikácia, jej charakteristika, nadväzovanie a udržiavanie kontaktu so žiakmi v učebných úlohách.
- Obsah učiva, transformácia učiva na učebné úlohy a učebné činnosti žiakov.
- Navodzovanie činnosti žiakov, motivačné aspekty, prevaha vonkajších alebo vnútorných motívov pre činnosti žiakov, záujem žiakov o obsah učiva.
- Zapájanie žiakov do činností, zrozumiteľnosť informácií, usporiadanie úloh, činnosti žiakov, netradičné metódy a formy práce učiteľa, kontrola zvládnutia učiva, formy práce učiteľa, žiakov.
- Modifikácia úloh podľa potrieb žiakov.
- Práca s knihou, učebnicou a učebnými textami, vyhľadávanie informácií, tvorenie otázok pre žiakov.
- Priestor pre sabavyjadrovanie žiakov, činnosti podporujúce zvyšovanie sebadôvery žiakov.
- Zámerný nácvik sociálnych zručností (aktivity tvorivej dramatiky, učebné hry).
- Spôsob a kontrola hodnotenia činnosti a vedomostí žiakov.
- Správanie žiakov počas VH, úpravu triedy, pripravenosť učebných pomôcok a technických prostriedkov VH.
- Formy a metódy kontroly domácich úloh, orientáciu domácich úloh na tvorivé myslenie, hodnotenie domácich úloh.
- Spôsob, obsah a rozsah preverovania žiackych vedomostí, aktivizáciu kolektívu triedy pri individuálnom skúšaní, klasifikácia žiackych vedomostí.
- Motivačnú fázu, oznámenie cieľa VH, postupy motivácie, uplatňovanie interdisciplinárnych a vnútro-predmetových vzťahov, aktivizáciu žiackych vedomostí a zručností.
- Expozičnú fázu. Taxonómie kognitívnych cieľov, štruktúru učiva, uplatnené metódy a prostriedky výkladu, modernizáciu obsahu, foriem a prostriedkov VH.
- Fixačnú fázu. Upevňovanie nového učiva, druhy fixačných metód, možnosti praktickej aplikácie nových poznatkov, etapy fixácie, formuláciu a spôsob zadávania kontrolných úloh, upevňovanie psychomotorickej zručnosti.
- Diagnostickú fázu. Hodnotenie a klasifikácia vedomostí.
- Osobnosť učiteľa, učiteľovu komunikatívnosť, objektívnosť, náročnosť, rešpektovanie žiackych požiadaviek, hlasitosť reči, gestikulácia, reakcie učiteľa na nepredvídané podnety z triedy.
- Didaktické spracovanie učiva – pripravovanie didaktických materiálov a pomôcok, príprava činností, príprava rôznych spôsobov práce;
- Metódy a stratégie, ktoré učiteľ v činnostiach využíva (motivačné m./diagnostické m., monologické/dialogické m., tvorivé m., aktivizujúce m., bádateľské m., zážitkové m., kooperatívne m.; individuálnu/skupinovú/frontálnu prácu žiakov a pod.);
- Metódy využívané pre tvorbu podnetného (príp. inkluzívneho) prostredia;
- Prejavy nežiaduceho správania žiakov – pasivita, agresia, podceňovanie a pod.

Príloha P: *Sebareflexia a hodnotenie vyučovacej hodiny v primárnom vzdelávaní*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Sebareflexia č. __

Základná škola:		**Vyučujúci:**
Trieda:	**Školský rok:**	**Dátum:**
Predmet: **Vzdelávacia oblasť:** **Výkonový štandard:** **Obsahový štandard:**		

Analýza vlastného projektu vyučovacej jednotky v primárnom vzdelávaní

	Hodnotenie prípravy
	Študent do sebareflexie zakomponuje odpoveď na otázky, napr.: o Bola príprava robená v dostatočnom predstihu? o Ako ste počas výstupu využívali svoju prípravu? o Bolo v príprave potrebné niečo meniť? Ak áno, čo ste zmenili a prečo? o Improvizovali ste? Ak áno, ako ste reagovali na nečakané a nepredvídané/nenaplánované situácie? o Aký je Váš celkový dojem z organizácie vyučovacej hodiny a aké problémy ste mali pri koncipovaní prípravy? o Vychádzali ste pri projektovaní vyučovacej hodiny z predchádzajúcich výsledkov učenia sa žiakov a rešpektovali ste logiku učebného obsahu a pokroku žiakov v učení? o Vedeli ste identifikovať aktuálnu úroveň individuálnych skúseností žiakov, tvoriť edukačné situácie pre obohatenie a rozširovanie kognitívnych kompetencií žiakov? o Ak by ste ešte raz realizovali tú istú vyučovaciu hodinu, čo by ste na nej zmenili a prečo?
Fáza VH	**Hodnotenie vlastného výstupu**
	Pri analýze a hodnotení vlastného výstupu a jednotlivých častí a fáz vyučovacej hodiny v kontexte výchovy a vzdelávania žiakov v primárnom vzdelávaní, študent postupuje podľa organizačných pokynov a zároveň odpovedá na otázky, napr.: o Ako sa splnili/nesplnili výchovno-vzdelávacie ciele vyučovacej hodiny– kritická analýza dosiahnutých výsledkov? o Na rozvíjanie čoho (akých kompetencií, skúseností, vedomostí – uveďte konkrétne) sa navrhované aktivity a činnosti zameriavali? o Aké stratégie, t.j. metódy, formy a zásady ste využívali v rámci jednotlivých výchovno-vzdelávacích činností a aktivitách vo vzťahu k stanoveným cieľom a ako prispievali k rozvoju poznania žiaka? o Aká bola organizácia a priebeh vyučovacej hodiny (ako sa plnili očakávania, čo vyšlo, príp. nevyšlo a prečo)? o Ako ste rešpektovali individuálne a vekové osobitosti jednotlivých žiakov? o Aké konkrétne vedomosti, zručnosti, schopnosti boli výchovno-vzdelávacími činnosťami počas vyučovacej hodiny u žiakov rozvíjané - zdôvodnenie postupov, ako bola zisťovaná úroveň dosiahnutých výsledkov žiakov? o Využívali ste efektívne postupy výučby – reproduktívne a produktívne metódy výučby s dôrazom na produktívne – umožňujúce žiakom sebavyjadrenie pri učení (napr. kreslenie schém, obrázkov s popisom a legendami, odpovede na otázky typu prečo, čo sa stane keď, definovanie a vysvetľovanie rozporných faktov), používať bádateľské aktivity – pripravovali ste si možnosti pre autentické učenie? o Boli využité vhodné a adekvátne didaktické prostriedky a didaktické pomôcky?

	o Zhodnotenie pokynov, ktoré plnili žiaci. Rozumeli žiaci pokynom? Vedeli čo majú počas učebných činností robiť? o Zhodnotenie atmosféry, motivácie a aktivity – činnosti, ktoré vykonávali žiaci. o Ktorá časť výstupu sa Vám podarila najlepšie zrealizovať a prečo, a s ktorou časťou výstupu ste mali problémy a prečo? o Aké boli cieľové informácie k preberanej téme? Aké informácie má žiak nadobudnúť realizáciou Vášho projektu vyučovacej jednotky? o Využili ste primerané materiálne didaktické prostriedky – učebné pomôcky? o Dodržali ste časové rozvrhnutie jednotlivých úloh a striedali ste formy práce? o Zaisťovali ste vnútornú motiváciu žiakov prostredníctvom možností aktívneho učenia, voľby úloh a činností, netradičných spôsobov nácviku a kontroly ovládania učebnej látky, individuálnych a skupinových projektov a pod.? o Splnili ste všetky učebné požiadavky? o Váš celkový dojem z výstupu – ako ste sa cítili v role učiteľa pre primárne vzdelávanie? o Aká bola Vaša jazyková a rečová stránka? o Ktorá činnosť/úloha bola najlepšia a prečo? Potrebné spracovať zdôvodnenie..... o Ktorá činnosť/úloha sa Vám nevydarila a prečo? Potrebné spracovať zdôvodnenie..... o S čím ste mali počas vyučovacej hodiny najväčší problém a prečo - zdôvodnenie?
	Hodnotenie žiakov
	Študent do sebareflexie zakomponuje odpoveď na otázky, napr.: o Rozumeli žiaci Vašim pokynom? o Vedeli čo majú počas jednotlivých činností a aktivít robiť? o Ktoré činnosti sa žiakom najviac páčili a prečo? o Čo spôsobovalo žiakom najväčšie problémy a prečo? o Ako ste aktivizovali pasívnych žiakov? o Aké problémy ste mali s disciplínou žiakov? Čo bolo ich príčinou? Ako ste ich riešili? o Myslíte si, že sa žiakom Vaše aktivity, úlohy a jednotlivé činnosti páčili? Uveďte prečo; o Riešili správne zadané učebné úlohy? o Kontrolovali ste priebežne každého žiaka? o Páčili sa činnosti/úlohy realizované počas aktivity všetkým žiakom, prečo? o Boli Vaše otázky, ktoré ste kládli žiakom primerané k ich veku? o Boli úlohy/činnosti pre žiakov zaujímavé? o Diferencovali ste úlohy podľa potrieb žiakov? Ako ste ich hodnotili? o Ako ste využili spätnú väzbu od žiakov?

Príloha R: *Záznamový hárok z pedagogického pozorovania vyučovacej hodiny v primárnom vzdelávaní*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Záznamy študenta z hospitácie vyučovacej hodiny v primárnom vzdelávaní

Základná škola:		**Vyučujúci:**
Trieda:	**Počet žiakov v triede:**	**Dátum hospitácie:**
Predmet: **Vzdelávacia oblasť:** **Tematický okruh:** **Učivo:** **Výchovno-vzdelávacie ciele:** • *Kognitívny cieľ:* • *Psychomotorický cieľ:* • *Afektívny cieľ:* **Typ vyučovacej hodiny:**		

Priebežné záznamy z pedagogického pozorovania vyučovacej hodiny

Sled didaktických aktivít
Vyučovacia hodina, typ, druh organizačnej formy, rozčlenenie vyučovacej hodiny:..... .... Formy a metódy kontroly domácich úloh:..... .... Spôsob, obsah a rozsah preverovania žiackych vedomostí:..... .... Motivačná fáza (postupy motivácie, oznámenie cieľa VH):..... .... Expozičná fáza (taxonómia kognitívnych cieľov, štruktúru učiva, uplatnené metódy a prostriedky výkladu):... .... Fixačná fáza (upevňovanie nového učiva, druhy fixačných metód, etapy fixácie):..... ....

.....
Diagnostická fáza (hodnotenie a klasifikácia vedomostí a splnenia cieľov):.....
.....
.....
.....
.....
.....

Priebežné poznámky a hodnotenie vyučovacej hodiny

Správanie žiakov na začiatku VH, úpravu triedy, pripravenosť učebných pomôcok a technických prostriedkov VH, upriamenie pozornosti žiakov na začiatok VH:.....
.....
.....
.....
.....
.....
Domáce úlohy (ich orientácia na tvorivé myslenie, hodnotenie domácich úloh, miera realizácie domácej úlohy a jej kontrola):.....
.....
.....
.....
.....
.....
Preverovanie žiackych vedomostí (aktivizáciu kolektívu triedy pri individuálnom skúšaní, klasifikáciu žiackych vedomostí, validitu a reliabilitu písomných testov):.....
.....
.....
.....
.....
.....
Činnosť žiakov (prejavy správania, disciplína, úroveň vyjadrovania a slovnej zásoby, úroveň dosahovania cieľov, samostatnosti, záujem o poznávanie a učenie, úroveň žiackej aktivity a jej kvalita, úroveň vedomostí, schopností, myslenia, tvorivosti, či iných špeciálnych schopností):.....
.....
.....
.....
.....
.....
Obsah a rozsah učiva (adekvátnosť učiva pre žiakov, odbornosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, logická štruktúra, náročnosť, výber a sprostredkovanie):.....
.....
.....
.....
.....
.....
Motivácia (formu oznámenia cieľov VH, uplatňovanie interdisciplinárnych a vnútro-predmetových vzťahov, aktivizáciu žiackych vedomostí a zručností):.....
.....
.....
.....
.....
.....
Expozičná fáza (modernizáciu obsahu, foriem a prostriedkov VH):.....
.....
.....
.....
.....
.....
Fixačná fáza (možnosti praktickej aplikácie nových poznatkov, formuláciu a spôsob zadávania kontrolných úloh, upevňovanie psychomotorickej zručnosti):.....

.....
.....
.....
.....
.....

Diagnostická fáza (kontrolu dosiahnutia vyučovacích cieľov, individuálne a skupinové hodnotenie, zohľadnenie individuálnych osobitostí a špecifických potrieb žiakov):.....
.....
.....
.....
.....
.....

Výber didaktických pomôcok a prostriedkov (z hľadiska ich účinnosti, využitie tradičných a nových pomôcok, využitie didaktickej techniky):.....
.....
.....
.....
.....
.....

Osobnostné rysy učiteľa (psychická vyrovnanosť, pedagogický takt, pedagogický optimizmus, empatia, schopnosť pozorovať, diagnostikovať):.....
.....
.....
.....
.....
.....

Organizačné schopnosti učiteľa (schopnosť riadiť, tvorivosť, pružnosť, originalita, podpora samostatnosti žiakov uplatňovanie individuálneho prístupu):.....
.....
.....
.....
.....
.....

Štýl učiteľovej práce (pripravenosť na vyučovanie, racionálnosť, efektívnosť, účelnosť, prehľad, premyslenosť všetkých postupov, spôsob jeho komunikácie so žiakmi, jej úroveň, otázky, príkazy, metodická obratnosť a pružnosť, profesionálna úroveň, využitie časových a organizačných možností, atď.):.....
.....
.....
.....
.....
.....

Aké z humanistických prístupov učiteľ použil?

- podpora samostatnosti a nezávislosti pri vyučovaní.....
.....
- prístup k žiakom, ktorý robia chyby.....
.....
- uplatňovanie vlastnej motivácie žiakov.....
.....
- zaujímavosť vyučovania.....
.....
- orientovanie vyučovania nielen na zložku poznávaciu, ale i citovú.....
.....
- odstraňovanie stresu z vyučovacej hodiny, vytváranie bezpečného prostredia.....
.....

Aké princípy vyučovania sa uplatnili pri vyučovaní (záznam, v ktorej činnosti konkrétne):

- princíp uvedomelosti.....
.....
- princíp názornosti.....
.....
- princíp sústavnosti.....

.....

- princíp primeranosti.....

.....

- princíp aktivity.....

.....

- princíp trvácnosti.....

.....

- princíp prepojenia teórie s praxou.....

.....

- princíp individuálneho prístupu.....

.....

Verbálne a neverbálne zdatnosti učiteľa (úroveň a kvalita reči, neverbálna komunikácia, vystupovanie, celková úprava):.....

.....

.....

.....

.....

.....

Atmosféra v triede (spolupráca, komunikácia, individuálny prístup pre rozvoj každej osobnosti, rešpektovanie psycho-hygienických pravidiel, striedanie činností, humánny, dodržiavanie prestávok, pripravenosť na vyučovanie z hľadiska prostredia triedy, estetickosť prostredia, účelnosť, názornosť, osvetlenie, teplota, čistý vzduch):.....

.....

.....

.....

.....

.....

Príloha S: *Záverečné hodnotenie pedagogickej praxe študentom*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Záverečné hodnotenie pedagogickej praxe v základnej škole

Druh pedagogickej praxe:	
Základná škola:	**Termín praxe:**
Akademický rok:	**Semester:**
Dátum vypracovania:	

Hodnotenie

Celkové hodnotenie pedagogickej praxe
....
Spolupráca s cvičným učiteľom
....
Atmosféra počas dňa a interakcia so žiakmi, ich záujem o výchovno-vzdelávacie aktivity
....
Prínos pedagogickej praxe pre moje ďalšie profesionálne pôsobenie
....
Nesplnené očakávania
....

.....
Podpis študenta

Príloha T: *Záverečné hodnotenie študenta cvičným učiteľom pre primárne vzdelávanie*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Záverečné hodnotenie študenta cvičným učiteľom z pedagogickej praxe v základnej škole

Meno a priezvisko študenta:		
Študijný program: Učiteľstvo pre primárne vzdelávanie		
Forma štúdia:	**Ročník:**	**Semester:**
Druh pedagogickej praxe:		
Základná škola:	**Adresa a telefón školy:**	
Cvičný učiteľ:	**Počet rokov praxe:**	
Termín praxe:	**Neúčasť na praxi (dátum a dôvod neúčasti):**	

Hodnotenie

Aký bol vzťah študenta k pedagogickému povolaniu Hodnotenie vzťahu študenta k učiteľskému povolaniu a k ostatným učiteľom a zamestnancom školy.
A B C D E FX* ....
Spolupráca s cvičným učiteľom Hodnotenie aktivity pri rozboroch vyučovacích hodín, záujem študenta o vlastné učenie, iniciatívny prístup ku konzultáciám a rozborom. Vedel študent objektívne reflektovať svoju vlastnú prácu a činnosti? Robil si študent poznámky o rozboroch jednotlivých vyučovacích hodín? Ako konzultoval svoje projekty vyučovacích jednotiek? Viedol si svedomito pedagogické portfólio?
A B C D E FX* ....
Plánovanie a projektovanie výchovno-vzdelávacej činnosti v primárnom vzdelávaní Hodnotenie úrovne plánovania projektov výučby a schopnosti formulovať ciele výučby, učebných požiadaviek a učebných úloh aktivizujúcich žiakov vo výchovno-vzdelávacom procese.
A B C D E FX* ....
Samostatné realizovanie výchovno-vzdelávacej činnosti v primárnom vzdelávaní Hodnotenie celkovej úrovne samostatných výstupov študenta. Ako sa študent prejavoval pri organizovaní a realizovaní vlastných projektov výučby? Aké mal výsledky – dosiahol stanovené ciele? Aká bola jeho iniciatíva, tvorivosť, vynaliezavosť? Vedel improvizovať? Učil žiakov zaujímavým spôsobom, vedel ich motivovať? Zabezpečoval plynulý priebeh vyučovacej hodiny? Využíval študent inovatívne a aktivizujúce metódy a postupy učebných činností žiakov? Využíval vlastné didaktické a učebné pomôcky?
A B C D E FX* ....

Výchovné pôsobenie Hodnotenie vystupovania pred žiakmi, voľby oblečenia a úpravy zovňajška, profesionálneho vzťahu k žiakom a vplyvu na žiakov v triede i mimo triedy, jeho vzťah k žiakom. Vytváral študent pozitívnu atmosféru v triede, otvorene komunikoval so žiakmi v priebehu výchovno-vzdelávacieho procesu?
A B C D E FX* ....
Jazykový prejav študenta Hodnotenie kultúry prejavu, používania spisovného jazyka, odbornej a veku primeranej terminológii, celkovej zrozumiteľnosti, logickosti, primeranosti a presnosti.
A B C D E FX* ....
Pracovná disciplína a správanie sa študenta Hodnotenie dochvíľnosti, aktivity, celkového správania sa a prístupu študenta k povinnostiam počas celej doby trvania praxe.
A B C D E FX* ....
Záujem o poznanie školského prostredia Hodnotenie záujmu študenta o rozličné oblasti školského života, o iné aktivity školy mimo povinnej pedagogickej praxe, zapájanie sa do spoločenskej práce a iných činností v škole.
A B C D E FX* ....
Záverečné pripomienky cvičného učiteľa k práci študenta
....
Odporúčania pre ďalšiu činnosť a rozvoj študenta
....
Záverečné hodnotenie práce študenta: Študent splnil podmienky pedagogickej praxe a navrhujem mu udeliť hodnotenie: .....
V ....., dňa .... podpis cvičného učiteľa a pečiatka školy

**Zakrúžkujte hodnotenie, ktoré najvhodnejšie vystihuje študenta, jeho prácu a pôsobenie počas celej pedagogickej praxe.*

Príloha U: *Výkaz z pedagogickej praxe realizovanej v primárnom vzdelávaní*

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBERKU, PEDAGOGICKÁ FAKAUTLA
KATEDRA PREDŠKOLSKEJ A ELEMENTÁRNEJ PEDAGOGIKY

Výkaz z pedagogickej praxe v základnej škole

Meno a priezvisko študenta:
Študijný program: Učiteľstvo pre primárne vzdelávanie
Druh pedagogickej praxe:
Cvičná základná škola:
Meno cvičného učiteľa:

Hodnotenie

			Hodnotenie*			
Dátum	Predmet (vyučovacia hodina)	Učivo (téma hodiny)	Náčuv	Výstup (mikrovýstup)	Rozbor	Podpis

**ohodnoťte študenta počas pedagogickej praxe prostredníctvom bodov od 1 do 5, pričom 5 bodov je maximum*

Hodnotenie cvičného učiteľa:

Rozbor: aktívny (A) = **5, 4, 3 body**
pasívny (P) = **2, 1, 0 bodov**

Náčuv: aktívny (A) = **5, 4, 3 body**
pasívny (P) = **2, 1, 0 bodov**

Mikrovýstup/Výstup a príprava:

7. **A** – výborne (vynikajúce výsledky) = **5 bodov**
8. **B** – veľmi dobre (nadpriemerné výsledky) = **4 body**
9. **C** – dobre (priemerné výsledky) = **3 body**
10. **D** – uspokojivo (prijateľné výsledky) = **2 body**
11. **E** – dostatočne (výsledky spĺňajú iba minimálne kritériá) = **1 bod**
12. **Fx** – nedostatočne (výsledky nespĺňajú ani minimálne kritériá) = **0 bodov**

V ....., dňa ....

podpis cvičného učiteľa
a pečiatka školy

Udelené záverečné hodnotenie: ..... Zapísané dňa: .....

....

Meno metodika praxe katedry PEP Podpis

ISBN 978-80-561-1073-7